

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Əhali arasında
sürətlə yayılan
xəstəlik -
həkimdən
SOS!
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28-30 sentyabr 2024-cü il Şənbə № 176 (8549) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sülh masası uğrunda mübarizə: Nyu-Yorkdan sonra Moskva...

Dövlət Departamenti nazirlərin görüşü ilə bağlı bəyanat yaydı, növbədə "rus masası"nın qurulmasıdır

yazısı səh.4-də

Prezidentin müşavirədəki mesajları

yazısı səh.7-də

Nyu-Yorka Gorusdan atılan güllələr - ifşa

yazısı səh.9-də

Həm sülhdən danışır, həm 500 kilometri vuran raket alır

yazısı səh.4-də

"Məlikməmməd nağılı" kimi hökmə prokurorluq niyə etiraz edib?

yazısı səh.10-də

Kompensasiya əvəzinə torpaq təklifi

yazısı səh.11-də

"Premium Bank"ın filial müdiri özünü öldürmək istəyib

yazısı səh.10-də

Niyə daha çox qızları övladlığa götürürlər?

yazısı səh.13-də

"Kupça" almaq istəyənlər bunu etməlidir - yeni qaydalar

yazısı səh.14-də

Ölkədə oğlan tələbələrin sayı azalır

yazısı səh.15-də

Qarabağda bu məşhurlar fərdi ev tikmək istəyirlər

yazısı səh.14-də

Aktuallaşan sual: tələbələr necə geyinməlidir?

yazısı səh.15-də

QƏRBDƏN BAKIYA YENİ HÜCUM DALĞASI: AŞ PA VƏ COP29 ŞANTAJI

Azərbaycanın düşmənləri ən müxtəlif platformalarda birləşir

yazısı səh.6-də

Şeyxin etiraz etdiyi qanun yenidən gündəmdə

Ekspertlər hesab edir ki, ölkəmizdə qadağa qoyulduqca başqa ölkələrin səhiyyə sistemində üz tutur, reproduktiv mayalanma həyata keçirirlər; **Deputat:** "Utanc yerimiz olan selektiv abortların qarşının alınması üçün..."

yazısı səh.12-də

Talıbovun
"tilsimlənmiş"
kreslosu -
Ali Məclis niyə
sədrsiz qaldı?

yazısı səh.5-də

AzTV
əməkdaşının
qızının bağçada
ölümü - kim
günahkardır...

yazısı səh.13-də

Makron dünyanı
Azərbaycana
qarşı qaldırmaq
istəyir

yazısı səh.8-də

Şuşanın sabiq hərbi komissarı həbs edildi

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Şuşa şəhər Şöbəsinin sabiq rəisi polkovnik Seymur Qurbanov saxlanılıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, S.Qurbanov korrupsiya cinayətlərində və dələduzluqda şübhəli bilinir.

Hazırda polkovnikin prokurorluqda ifadəsi alınır.

Xatırladaq ki, ötən gün Xidmətin Daşkəsən rayon şöbəsinin rəisi mayor Anar Əsgərov da həbs olunub.

4 167 Vətən müharibəsi iştirakçısına əlillik verilib

Postmüharibə dövründə 4 167 Vətən müharibəsi iştirakçısına əlillik təyinatı aparılıb.

Bu barədə APA-ya Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və daxili kommunikasiya şöbəsinin müdiri Tural Qurbanov məlumat verib.

O, həmçinin bildirib ki, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan 2 204 şəxs 60 min reabilitasiya vasitəsi, o cümlədən 488 şəxs 594 ədəd yüksək texnologiyalı müasir protezlə təmin olunub.

"Postmüharibə dövründə şəhid ailə üzvləri və müharibə iştirakçısı olan 11 min şəxsə 67 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidməti göstərilib", - deyə Tural Qurbanov əlavə edib.

Azərbaycanda ən çox və ən az kredit verən banklar

Ötən ilin sonu ilə müqayisədə bank kredit portfeli üzrə təmərküzləşmə artıb.

Mərkəzi Bankın dərc etdiyi 2024-cü ilin 1-ci yarımlı üzrə Maliyyə Sabitliyi Hesabatında bank sistemində təmərküzləşmə məsələsinə də yer ayrılıb.

Beynəlxalq təcrübədə də geniş istifadə olunan HHI1 indeksinə əsasən cari ilin ilk yarımlımda kredit portfeli üzrə təmərküzləşmə ötən ilin sonu ilə müqayisədə 49 vahid artaraq 1196 təşkil edib.

Ən böyük 3 bankın sistem üzrə bazar payının dinamikası da 2024-cü ildə kredit portfeli üzrə təmərküzləşmənin artdığını göstərir.

Belə ki, 2023-ci il ilə müqayisədə ən böyük 3 bankın kredit portfeli üzrə bazar payı 1.4 faiz bəndi artaraq 53,8 faiz olub.

Qeyd edilib ki, bank sektoru üzrə təmərküzləşmə Mərkəzi Bank tərəfindən daim diqqətdə saxlanılır.

Bankların kredit portfeli üzrə göstəricilərinə nəzər salanda məlum olub ki, ölkədə ən çox kredit 3 bankdan - Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapitalbank və Paşabankdan götürülüb.

Juan Bautista Mahiques Azərbaycanda

Azərbaycanın baş prokuroru Kamran Əliyev Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Prezidenti, Buenos-Ayres Muxtar Şəhərinin Dövlət Prokurorluğu Xidmətinin Baş prokuroru Juan Bautista Mahiquesin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Modern.az xəbər verir ki, görüş zamanı Azərbaycanın ev sahibliyi ilə keçiriləcək beynəlxalq tədbirə hazırlıq işlərinin gedişatı və bir sıra təşkilati məsələlər müzakirə edilib.

Baş prokuror iki ölkə arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə diqqətə çatdıraraq, ötən il martın 23-də Afina şəhərində Azərbaycan Baş Prokurorluğu ilə Argentina-nın Buenos-Ayres Muxtar Şəhərinin Dövlət Prokurorluğu arasında imzalanmış Memorandumu uyğun olaraq təcrübə mübadiləsi, prokurorluq əməkdaşlarının ikitərəfli səfərlərinin əhəmiyyətindən bəhs edib.

"Ölkəmizdə devalvasiya olacağı dedi-qodudur" - nazir

Azərbaycanın maliyyə naziri Samir Şərifov ölkədə devalvasiya olacağı ilə bağlı iddialara aydınlıq gətirib. Modern.az xəbər verir ki, bu barədə nazir jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

"Biz Milli Məclisə dövlət büdcəsinin növbəti il üçün layihəsini təqdim edərkən bizim hesablamalar mövcud məzənə üzərində qurulub. Ölkəmizdə devalvasiya olacağı dedi-qodudan başqa bir söhbət deyil. Bu məsələni şərh etmək istəmirəm", - deyə nazir qeyd edib.

Qeyd edək ki, Maliyyə Nazirliyinin hesabatına əsasən, İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş makroiqtisadi

proqnozlarda 2025-2028-ci illər üzrə manatın ABŞ dollarına qarşı məzəni sabit, cari ilin səviyyəsində götürülüb. Proqnozlara əsasən, ortamüddətli dövrdə əhalinin gəlirlərinin artaraq 2028-ci ildə 112,5 milyard manata, xərclərinin isə 107,9 milyard manata qədər yüksəlməsi gözlənilir.

Nazir müavininin deputat seçilən xanımının yerinə təyinat

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin (ƏƏSMN) tabeliyindəki DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinə direktor əvəzi təyinatı verilib.

Qaynarinfo.az xəbər verir ki, nazir Sahil Babayevin müvafiq əmri ilə Mətanət Nəbi qızı Məmmədova sözündən quruma direktor əvəzi təyin olunub.

Mətanət Məmmədova bu vəzifəyə qədər nazirlik Aparatının Əlillik siyasəti şöbəsinin Reabilitasiya məsələləri sektorunun müdiri, daha əvvəl isə Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin (DTSERA) İdarə Heyəti sədrinin müavini vəzifəsində çalışıb.

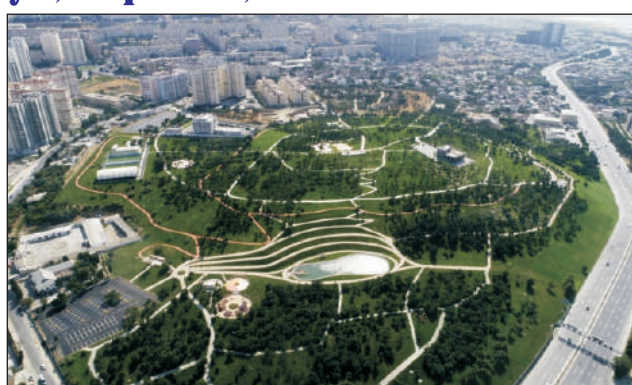
Xatırladaq ki, 48 sayılı Abşeron birinci seçki dairəsindən YAP-ın namizədi olan və parlamentə mandat qazanan Nigar Məmmədova DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin direktoru idi. Artıq onun vəzifəsinə xitam verilib. Nigar Məmmədova xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədovun həyat yoldaşıdır.

Pənah Hüseynin müavini müsavətləri tənqid etdi

AXP sədrinin müavini Qiyas Sadiqov Müsavat Partiyasını sərbəst tənqid edib. Bakupost.az xəbər verir ki, o, bu barədə sosial şəbəkə hesabında bildirib.

"Müsavat Partiyasının üzvləri hansı ideologiyanın daşıyıcılarıdır? Deməyin ki, Müsavat. Onda insanların inanclarını aşağılayan, müqəddəs hesab etdiklərini tənqid edən, islama qarşı "Səlib yürüşü" açanların Müsavat Partiyasında nə işi var? Bunlar Müsavat Partiyasına nə verə bilərlər? Kin, qəzəb, nifrət... Hörmətli Müsavat Partiyasının üzvləri, niyə görməzdən gəlinirsiniz?" - deyə Qiyas Sadiqov bildirib.

Bakının bu ərazisində yaşıllıqlar köçürüləcək

Bakı Dəmiryol Vağzal və "28 May" metrostansiyasının qarşısında abadlıq-quruculuq işləri aparılan ərazidə tikini altına düşən yaşıllıqlar köçürüləcək.

Modern.az xəbər verir ki, bunu "Bakı Şəhər Əsaslı Tikinti və Təmir" MMC-nin mühəndisi Ariz İsmayilov Dövlət Ekoloji Ekspertiza Agentliyində keçirilən ictimai dinləmədə deyib.

Onun sözlərinə görə, tikini altına düşən 10 şam ağacı Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin ətraf ərazilərinə köçürüləcək.

"Beton hissələrə düşən yaşıllıqlar kiçik parametrlili və köçürülməyə uyğun ağaclardır. Tikinti zamanı həmin bölgədəki yaşıllıq ərazilərə dəyən ziyanı minimum səviyyəyə endirməyə çalışırıq.

Ekoloji mühiti qorumaq üçün 2 min 400 kvadratmetri yaşıllıqlardan ibarət olan 3.5 hektar ərazini əhatə edən park tikilir. Parkda tikilən ağaclar Bakının iqlimində uyğun növlərdir", - deyə A.İsmayilov bildirib.

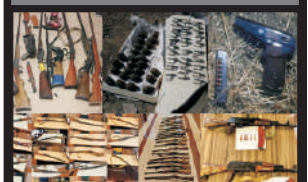

Qüdrət Qurbanov Heydər Əsədovun yerinə gətirildi

Ləğv edilən Dövlət Dəniz Administrasiyasının rəhbəri Qüdrət Qurbanova yeni vəzifə verilib.

Qaynarinfo.az xəbər verir ki, Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-nin (ASCO) sədri Rauf Vəliyev onu Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının (ADDA) prorektoru və rektor əvəzi təyin edib. Yaxın günlərdə müvafiq əmrə onun rektor təyin ediləcəyi gözlənilir.

Qeyd edək ki, ADDA-nın sabiq rektoru Heydər Əsədov deputat seçildiyinə görə vəzifəsindən azad olunub.

DİN odlu silahlarla bağlı vətəndaşlara müraciət etdi

Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən qanunsuz saxlanılan odlu silah-sursatın aşkar olunaraq götürülməsi istiqamətində əməliyyat və profilaktik tədbirlər davamlı olaraq həyata keçirilir.

DİN xəbər verir ki, sentyabrın 26-da polis əməkdaşları paytaxt və respublikanın ayrı-ayrı rayonlarında 10 avtomat silahı, 8 tapança, 37 qumbara, 15 partladıcı, 4 alıdıcı, 48 tüfəng, 21 patron darağı və 1322 ədəd müxtəlif çaplı patron aşkar edərək götürüblər.

"Qanunsuz saxlanılan odlu silahın ehtiyatsızlıqdan və ya diqqətsizlikdən ağır nəticələrə gətirib çıxarmasının və ya cinayət alətinə çevrilməsinin mənəvi və hüquqi məsuliyyətini dərin-dən dərk edən bir çox vətəndaş onları könüllü təhvil veriblər. Bu, polis-vətəndaş münasibətində formalaşan etimaddır. Qanunsuz saxlanılan odlu və döyüş silahlarını, partlayıcıları könüllü təhvil verən hər bir insan vətəndaşlıq nümunəsi göstərir.

Bir daha vətəndaşlara müraciət edirik ki, qanunsuz saxlanılan odlu silahları könüllü təhvil verilməlidir. Bu vətəndaşlıq nümunəsinin kütləvi təşviqini nəzərə alaraq cəmiyyətin hər üzvünün dəstəyi önəmlidir.

Vətəndaşlar əmin olsunlar ki, hər bir qanunsuz saxlanılan odlu silah təhlükə mənbəyidir, hansısa ictimai təhlükəli əməlin törədilməsində alətdə çevrilə bilər.

Cəmiyyətdə böyük məmnuniyyətə səbəb olan bu tədbirlərə dəstək verən hər bir vətəndaşa təşəkkür edirik".

Onlar şəhid oldu ki, biz qürurla yaşayacağıq...

Prezident Anım Günündə Bakıda inşası davam etdirilən Zəfər parkında olub; xalq şəhidlərini belə yad etdi

Sentyabrın 27-də - Anım Günündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bakıda inşası davam etdirilən Zəfər parkında olub. "Report" xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı parkın girişində xatirə daşının önünə gül dəstəsi qoyub.

Prezident İlham Əliyevin 2020-ci il dekabrın 3-də imzaladığı Sərəncamla inşası davam etdirilən layihəyə əsasən, torpaqlarımızın azad olunması uğrunda tarixi Qələbəyə gedən yolu, Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmüş əsgər və zabitlərimizin, bütün şəhidlərimizin xatirəsini yaşatmaq məqsədilə kompleksin ərazisində Zəfər muzeyi də yaradılır. Muzey kompleksində Vətən müharibəsi şəhidlərinin hər birinin adı həkk olunacaq, burada toplanacaq eksponatlar ərazilərimizin işğaldan azad olunması uğrunda mübarizə aparan əsgər və zabitlərimizin igidliyini, xalqımızın özmini bir daha nümayiş etdirəcək.

Prezident İlham Əliyevin 2 dekabr 2020-ci il sərəncamına əsasən, Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmüş, ölkəmizin ərazi bütövlüyü yolunda canlarını fəda etmiş əsgər və zabitlərimizə, bütün şəhidlərimizə dərin ehtiram əlaməti olaraq hər il sentyabrın 27-si Azərbaycanda Anım Günü kimi qeyd edilir. Azərbay-

can ərazisində Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmüş, ölkəmizin ərazi bütövlüyü yolunda canlarını fəda etmiş bütün şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Ölkə ərazisində nəqliyyatın və piyadaların hərəkəti dayandırılıb. Eyni zamanda, avtomobillər signal, gəmilər və yerüstü qatarlar isə fit veriblər.

Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycanın Baş naziri Əli Əsədov, Prezident Administra-

siyasının rəhbəri Samir Nuriyev, digər dövlət və hökumət rəsmiləri Bakıda inşası davam etdirilən Zəfər parkında olublar.

"Report" xəbər verir ki, dövlət və hökumət rəsmiləri xatirə daşının önünə gül dəstələri düzərək şəhidlərin əziz xatirəsini ehtiramla anıblar.

Qeyd edək ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin 2020-ci il 2 dekabr tarixli Sərəncamına əsasən Vətən müharibəsinin başladığı gün - 27 sentyabr Anım Günü kimi qeyd edilir. Anım Günündə Azərbaycan xalqı, bütün dünya azərbaycanlıları Vətənimiz uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin xatirəsini dərin ehtiramla anır.

Xatırladaq ki, 27 sentyabr 2020-ci il səhər saatlarında Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin genişmiqyaslı təxribat törədərək cəbhəboyu zonada yerləşən Azərbaycan ordusunun mövqelərini və yaşayış məntəqələrini iriçaplı silahlar, minaatanlar və müxtəlif çaplı artilleriya qurğularından intensiv atəşə tutması nəticəsində Ermənistan ordusunun döyüş aktivliyinin qarşısını almaq, mülki əhəlinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Azərbaycan ordusunun komandanlığı tərəfindən qoşunların bütün cəbhəboyu sürətli əks-hücum əməliyyatı başlaması barədə qərar verildi. Sonradan "Dəmir Yumruq" adını alan bu əməliyyat Vətən müharibəsinə çevrildi.

44 gün davam edən müharibə ərzində 4 oktyabrda Cəbrayıl, 17 oktyabrda Füzuli, 20 oktyabrda Zəngilan, 25 oktyabrda Qubadlı və 8 noyabrda Şuşa şəhəri işğaldan azad edildi. Moskvada imzalanan müqaviləyə əsasən, noyabrın 10-u Bakı vaxtı ilə saat 01:00-dan etibarən Dağlıq Qarabağ münafişəsi zonasında atəşin və hərbi əməliyyatların tam dayandırılması, 1 dekabrda Ermənistan qüvvələrinin Dağlıq Qarabağın ətrafında Ermənistan nəzarətindəki Azərbaycan ərazilərindən çıxarılması və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşasının təmin edilməsi elan edilib.

2020-ci il noyabrın 20-də Ağdam, noyabrın 25-də Kəlbəcər, dekabrın 1-də Laçın rayonları azad edilib.

44 günlük Vətən müharibəsi dövründə Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müntəzəm müraciətlər etdi. Bu müraciətlər Azərbaycan xalqını ayağa qaldırdı, onu yumruq kimi sıx birləşdirdi, müharibənin gedişatına və taleyinə güclü təsir göstərdi. Hər bir müraciət növbəti qələbələrin müqəddiməsinə çevrildi.

Vətən müharibəsində Azərbaycan parlaq qələbə qazanaraq Ermənistanı məğlub etdi, işğala son qoydu. Bu 44 günün hər günü Azərbaycanın şanlı tarixidir.

Vətən müharibəsinin 2-ci günü nələr oldu?

28 sentyabr. Vətən müharibəsinin 2-ci günü. Gecə saat 1 radələrində Müdafiə Nazirliyi tərəfindən təmas xəttinin müxtəlif istiqamətlərində Ordumuzun dəqiq zərbələri nəticəsində erməni hərbi texnikasının məhv edildiyini əks etdirən video yayımlandı.

Səhər saat 09:30 ərəfəsində isə Tərtər in Talış kəndi ətrafındakı bir neçə əlverişli yüksəklik işğaldan azad olundu.

Saat 11:00-də isə Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən ölkədə qismən səfərbərlik elan edildi.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin reisi polkovnik Vəqif Dərgahlı Ermənistan tərəfinin itkiləri arasında Suriya və Yaxın Şərqi müxtəlif ölkələrindən olan erməni əsilli muşdulardan da olduğunu açıqladı.

Azərbaycan Ordusunun qarşısında tab gətirməyən düşmənin əhəlinin sıx yaşadığı əraziləri Ağdam rayonunun bir neçə kəndini, Tərtər şəhəri və kəndlərini, Cəbrayıl rayonunun Co-cuqmərcanlı kəndini raket atəşinə tutdu. Mülki sakinlər arasında ölənlər və xəsarət alanlar oldu.

Saat 13:10-da isə Müdafiə Nazirliyi iki erməni tankının Azərbaycan PUA-ları tərəfindən necə məhv edildiyi ilə bağlı görüntülər yayımladı.

İşğal altındakı Azərbaycan torpaqlarına gedən mühüm strateji yollardan biri olan Azərbaycan Ordusunun nəzarəti altındakı Vardenis-Ağdərə yolu da daxil olmaqla, bütün döyüş ərazilərində Azersky peyki vasitəsilə monitorinqlər aparılmağa başlandı.

Təxminən saat 20:40 ərəfəsində isə Ermənistan tərəfi Azərbaycan silahlı qüvvələrinin Madagiz-Talış istiqamətində Araz vadisində yeni genişmiqyaslı hücum əməliyyatı başladığı barədə məlumat yaydı.

Saat 21 radələrində təmas xəttində baş tutan bombardman nəticəsində isə Ermənistan iki yüksək rütbəli zabit, eləcə də, Xüsusi Təyinatlı Briqadanın komandiri, polkovnik-leytenant Vardanyan Lernik Aregi və polkovnik Nikolay Mikaeloviç Aykyan öldürüldü. Bu xəbər bütün Ermənistanda şok effekti yaratdı.

Ordumuzun zərbələrindən şoka düşən erməniləri qabaqda dizlərini yerə gətirəcək 42 gün gözləyirdi.

Azərbaycan xalqı və dövləti Vətən uğrunda şəhid olan qəhrəman övladlarının işıqlı xatirəsini əziz tutur, onları da im xüsusi ehtiramla yad edir, qazilərin əməyini yüksək qiymətləndirir və onlarla qürur duyur.

"Azərbaycan xalqı öz şəhidlərini heç vaxt unutmur, bu, bizi qürurlandırır".

"Report" xəbər verir ki, bunu Anım Günü ilə əlaqədar İkinci Fəxri xiyabanda şəhidlərin məzarlarını ziyarət zamanı jurnalistlərə açıqlamasında şəhid Cəbrayıl Dövlətzadənin atası Dövlət Dövlətzadə deyib.

O bildirib ki, şəhid Cəbrayıl Dövlətzadə Azərbaycana dost olan bütün ölkələrdə yaxşı tanınır:

"Bu gün xalqımız öz şəhidlərini ziyarət edir, bu bizi həm kövrəldir, həm də qürurlandırır. Şəhidlər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin hər zaman diqqətində olub. Ziyarətə gələnlərə təşəkkür edirəm, xalq şəhidlərimizi hər zaman yad edir. Xalqımızla fəxr edirəm, çünki bu xalq öz şəhidlərini heç vaxt unutmur".

Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Sentyabrın 26-da Nyu-Yorkda ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan arasında üçtərəfli görüş keçirilib. Aydın idi ki, BMT sessiyası çərçivəsində baş tutan görüşdə xüsusi nəticələr olması gözlənilmirdi. Amerika Birləşmiş Ştatları son aylar dövlət katibi və Dövlət Departamenti səviyyəsində bəyan edib ki, Azərbaycan və Ermənistanla sülh sazişi üzərində sıx işləməkdə maraqlıdır.

Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin ABŞ dövlət katibinin iştirakı ilə keçirilən görüşündə tərəflər qısa müddət ərzində sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsi haqqında sazişin yekunlaşdırılması üçün əlavə səylərin göstərilməsi barədə razılığa gəliblər.

“ABŞ dövlət katibi Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərini davamlı və layiqli sülh yolunda əldə edilən irəliləyişi yüksək qiymətləndirib və sülh sazişini mümkün qədər tez yekunlaşdırmaq üçün hər iki ölkənin davamlı səylərə çağırıb”. Dövlət Departamentinin yaydığı məlumatda belə bildirilib. Qeyd edilib ki, dövlət katibi sülh sazişinin regiona artan sabitlik və rifah gətirəcəyini vurğulayıb. ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Metyu Millerin bəyanatında isə Blin-

tində iştirak edəcək. Azərbaycan liderinin də tədbirdə iştirakı nəzərdə tutulub. Bu baxımdan Nyu-Yorkda nazirlərin görüşü olubsa, Kazanda da liderlərin Putinin təşəbbüsü ilə danışıqlar aparması istisna deyil.

Ümumiyyətlə, Cənubi Qafqaz uğrunda geopolitik mübarizə getdiyi bellidir. Vasitəçilik uğrunda yarışda isə ABŞ geridə qalmaq istəmir. Təəssüf ki, ABŞ-ın neytral vasitəçi olmaq və erməni güc mərkəzlərinin təsirinə düşmədiyini demək mümkün deyil. ABŞ Konqresində Azərbaycanın Qarabağa “təcavüzü” ilə bağlı aktın müzakirəyə çıxarılmasını (“Artsax Gəlirlərinin Bərpası Aktı”-red.) yada salmaq kifayətdir. Konqresin erməni məsələsi üzrə qrupunun sədr müavini Adam Şiff Azərbaycanın müsadirə edilmiş aktivlərindən “Artsax Gəlirlərinin Bərpası Fondu”nun

Sülh masası uğrunda mübarizə: Nyu-Yorkdan sonra Moskva...

Dövlət Departamenti nazirlərin görüşü ilə bağlı bəyanat yaydı, növbədə “rus masası”nın qurulmasıdır - analitiklərə görə, region uğrunda mübarizə güclənir; bəs, Konqresdə bədnam müzakirələrə yol açan Bayden administrasiyası hansı “ədalətli sülh”dən danışır?

sülh danışıqlarında Qərb vasitəçilərinin iştirak etməsinə üstünlük verməsinin səbəbi ona dəstək verəcək xarici havadarlara ehtiyac olması ilə bağlıdır. Həmçinin Ermənistan bu yolla Azərbaycan üzərində təzyiqlərin artırılmasını istəyir. Rusiya da köhnə postsovet məkanında öz maraqlarından əl çəkmək fikrində deyil. Rusiya XİN Ermənistanın Moskva görüşlərindən imtina etməsinə loyal münasibət göstərməyə çalışır

və onun vasitəsilə Paşinyanı Konstitusiyada Azərbaycana ərazi iddiasını ehtiva edən bəndin çıxarılmasına inandırmaqlıdır. “Hər iki tərəf sülh sazişinin mətninin 80 faizinin razılaşdırıldığını bildirib. Tərəflər sazişdə bir-birlərinin ərazi bütövlüklərini tanımağa hazırdırlar. Məsafənin böyük hissəsi qətdirilib. Paşinyan bir cəddim atmaqla məsələnin müsbət həllini sürətləndirə bilər. Dövlət Departamenti Paşinyana çağırış edib onu

Həm sülhdən danışır, həm 500 kilometri vuran raket alır

“Paşinyanın yanaşmalarına baxsaq, mənfi tendensiya görməyəcəyik. Onlar bizdən, Türkiyədən Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması və mehriban qonşuluğun yaradılmasında dəstək gözləyirlər”. Bu sözləri Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Nyu-Yorkda jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən deyib.

“Biz də bu məqsədi güdürük və bu istiqamətdə səylər göstəririk. Ümid edirik ki, biz Azərbaycan və Ermənistan arasında bu hadisələri mərhələli şəkildə həll edə bilirik və Azərbaycanla Ermənistan arasında olan bu problemləri aradan qaldırmaqla normala qayıda bilirik. Bu sülh prosesinin müsbət nəticəsi Türkiyə ilə Ermənistan arasındakı normalaşma prosesinə də müsbət təsir göstərəcək”, - deyir Ərdoğan bildirib.

Bu arada isə məlum olub ki, Ermənistan 500 km mənzilli ballistik raket almaq istəyir. Hazırda Hindistan Ermənistanın “Pralay” raketlərinin tədarükü ilə bağlı müraciətinə baxır.

Axar.az xəbər verir ki, bu barədə “Indian Defense Research Ving” nəşri yazıb.

“İyun ayından Ermənistan “Pralay” raketlərinin tədarükü ilə bağlı Hindistana müraciət edib. Lakin Raket Texnologiyalarına Nəzarət Rejiminin üzvü olduğu üçün Hindistan 300 km və ya daha çox mənzilli və faydalı yükü 500 kq və ya daha çox olan raketlərin ixracına nəzarət etməlidir. Bu baxımdan, Delhi “Pralay” raketini Ermənistanla uyğunlaşdıraraq, onun uçuş məsafəsini azaltmalıdır. Hindistan Ermənistanın “Pralay”-ın tədarükü ilə bağlı tələbini qəbul etsə də, saziş hələ bağlanmayıb. Bununla belə, sövdələşmə tezliklə bağlana bilər, çünki Hindistanın təminatları sürətli razılaşmanın mümkünlüyünə işarə edir”, - nəşr yazır.

Qeyd edək ki, “Pralay” kvazi ballistik, qatı yanacaq ilə işləyən “yer-yer” raketidir. 500 km mənzilə sahibdir.

□ “Yeni MİSAVAT”

kenin hər iki naziri davamlı və ləyaqətli sülh yolunda əldə etdiyi tərəqqiyə görə təqdir edib, sülh sazişinin regiona sabitlik və rifah gətirəcəyini vurğulayıb.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan isə bildirib ki, Konstitusiyaya Məhkəməsi Azərbaycanla sülh müqaviləsinin Ermənistanın əsas qanununun zidd olduğu qənaətinə gəlsə, sülh naminə konstitusiyaya dəyişikliklərinə ehtiyac yaranacaq.

Nazirlərin Nyu-York görüşünün təşkili, Paşinyanın son açıqlaması hələ yekun sülh sazişinin tezliklə imzalanacağı demək deyil. Nəzərə alaq ki, Ermənistan BMT tribunasından belə çıxış edir. Paşinyan İrəvana gələndə fərqli danışarsa, təəccüb doğurmaz. Sadəcə, COP29-a qədər Bakını sülh sazişi imzalamağa dəvət etməsi Ermənistan haqda beynəlxalq aləmdə sülhpərvər imici yaratmaq cəhdidir. Üstəlik, onun gələn ay Kazan səfəri var. Paşinyan BRİKS sammi-

yaradılması və “didərgin düşmüş” ermənilərə kompensasiya vermək kimi axmaq təklifi gündəmə getirib.

Bununla yanaşı, ABŞ-dakı şəxsi aktivləri ələ keçirmək və “artsaxa hərbi hücumda iştirak etmiş və ya dəstək vermiş yüksək rütbəli Azərbaycan nümayəndələrinə və onların yaxın ailə üzvlərinə viza məhdudiyyətlərinin tətbiqi” də tələblər sırasındadır. Aydın məsələdir ki, Adam Şiff təkləyə başına hərəkət etmir. Bu, ABŞ-ın Azərbaycana qarşı növbəti tənqididir. Şiff kimi kimilərə anti-Azərbaycan hərəkətləri üçün Bayden administrasiyası şərait yaradır. Belə bir anti-Azərbaycan mühitində Amerika administrasiyasının “ədalətli sülh sazişi” adı altında nələri nəzərdə tutduğu və tərəfsiz vasitəçi olması sual doğurur.

Məlumdur ki, Ermənistan hakimiyyətinin sülh danışıqlarının Qərb platformaları çərçivəsində aparılmasına tərəfdardır, Moskvanın vasitəçiliyini isə qəbul etmir. Ermənistanın

sa da, dünənədək onun forpostu olan Ermənistanın indi onun təkliflərini rədd etməsinə asanlıqla qəbulanmayacaq. O səbəbdən Moskvanın yenidən sülh masasının Moskva da qurulmasını təklif edəcəyi gözlənilir.

Ermənistan isə həm iqtisadi, həm siyasi təsir rıçaqları qaldığı halda Qərb İrəvanı Rusiyaya istənilən mövzuda qarşı çıxmağa ürəkləndirir. Azərbaycan Fransa istisna olmaqla istənilən ölkənin sülh vasitəçiliyinə (məsələn, Astana, Tiflis) normal baxır. Nyu-Yorkdan sonra “sülh bayrağını” Rusiyaya keçəcəyi gözlənilir. Amma görək, ağaları Ermənistanı icazə verəcəkmidi? İstənilən halda, bu cür dartışma sülh prosesini irəli atmaqdan daha çox geri salır.

Politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Blinken nazirlərin üçtərəfli görüşünün nəticə əldə etmək və ABŞ-da prezident seçkisinə qədər sazişin imzalanmasını istəyirsə, erməni həmkarını

Konstitusiyaya dəyişikliyinə inandırmaqla, ABŞ-ın Cənubi Qafqazda rolu artacaq, əks halda üçtərəfli görüşün keçmişdəki görüşlərdən heç bir fərqi olmayacaq” deyir analitik belə proqnozlaşdırır.

Professor Qabil Hüseynli görüşlərin sürətlənməsini və cib sayır. Onun sözlərinə görə, Qərb Rusiyadan fərqli olaraq vasitəçilik təklif etmir və ikitərəfli danışıqlar modelini də dəstəkləyir. “Qərb Bakı ilə İrəvan arasında etimad mühitinin yaranmasını müşahidə edir, moderatorsuz müzakirələrə üstün tutur”. Q.Hüseynli Rusiya masasında təşkil olunacaq görüşdən nəticə gözləmir və ikitərəfli danışıqları davam etdirməyi yeganə variant sayır.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova isə Paşinyanın COP29-a qədər sülh sənədi imzalamağa çağırış etməsini “erməni hiyləsi” adlandırır. Onun fikrincə, baş nazir guya sülh müqaviləsinə imzalamağa tələsir, əslində isə Qərbə özünü sülhpərvər kimi sırıyır: “Paşinyanın planı Azərbayca-

nın sülh istəmədiyi haqda saxta təsəvvür yaratmaqdır. Amma Ermənistan məğlub görüşü təşkil etməklə prosesdə irəliləyiş istəyir. Eyni zamanda, Rusiyaya nümayiş etdirir ki, onun təşəbbüsü ilə nazirlər bir araya gəlir. Fakt budur ki, Rusiyanın masasından Ermənistan imtina edir. Ona görə də hazırda ABŞ və Rusiya arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasında kimin rolu olması uğrunda yarış gedir. Bu həm də Cənubi Qafqazla bağlı rəqabətin nəticəsidir. Çünki bölgədə nüfuz sa-vaşı güclənib”.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyubluya görə, nazirlərin

görüşü sülh danışıqlarında ciddi addım sayılır: “ABŞ bu görüşü təşkil etməklə prosesdə irəliləyiş istəyir. Eyni zamanda, Rusiyaya nümayiş etdirir ki, onun təşəbbüsü ilə nazirlər bir araya gəlir. Fakt budur ki, Rusiyanın masasından Ermənistan imtina edir. Ona görə də hazırda ABŞ və Rusiya arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasında kimin rolu olması uğrunda yarış gedir. Bu həm də Cənubi Qafqazla bağlı rəqabətin nəticəsidir. Çünki bölgədə nüfuz sa-vaşı güclənib”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni MİSAVAT”

Sentyabrın 1-də Milli Məclisə paralel olaraq, Naxçıvan Ali Məclisinə də növbədənəkar deputat seçkiləri Vasif Talibovun xələfini də müəyyənləşdirəcəyi baxımından ciddi maraq doğurdu.

Naxçıvan Ali Məclisinin sədri bu qanunverici orqan tərəfindən seçilir, ona tabedir və ona hesabat verir. Yaşı 30-dan aşağı olmayan, muxtar respublikanın ərazisində 5 ildən az olmayaraq daimi yaşayan, başqa dövlətlər qarşısında öhdəliyi olmayan, ali təhsilli, ikili vətəndaşlığı olmayan Ali Məclisin hər bir deputatı sədr seçilə bilər.

O da bildirirdi ki, deputatlığa namizədlər siyahısında Talibovu əvəz edəcək parlaq fiqurlar yoxdur. Yalnız bir neçə namizədin üzərində ehtimallar qurulurdu. Onlar YAP üzvü, Badamlı seçki dairəsindən namizədliyini irəli sürmüş Ali Məclis sədrinin köməkçisi Ramiz Məmmədov, YAP üzvü, Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin Naxçıvan Tibbi-Sosial Ekspert Komissiyasının sədri Şəhla Əhmədova, YAP-çı namizəd, "Naxçıvan Abadlıq" MMC-nin direktoru Emin Qasimov idi.

Sentyabrın 26-da Ali Məclisin yeni tərkibdə keçirilən ilk iclası bu məsələyə aydınlıq gətirməli idi.

Ali Məclisin ilk iclasını ən qocaman deputatı olan Ramiz Məmmədov aparıb. İclasda Ali Məclisin Hesablayıcı komissiyasının tərkibi səsə qoyularaq qəbul edilib.

Gündəlikdə duran ikinci məsələ - Ali Məclis sədrinin seçilməsi məsələsinə baxılıb. "Azpolitika.info"-ya daxil olan məlumata görə, Ali Məclisin sessiyasında məqsədli şəkildə formal səsvermə keçirilib. Belə ki, sədr vəzifəsinə 27 sayılı Naxçıvan şəhər seçki dairəsini təmsil edən Vüsal Məmmədovun namizədliyi səsə qoyulsa da, o, tələb olunan 23 səsi almadığından sədrin seçilməsi məsələsi təxirə salınıb.

V.Məmmədov deputat seçiləndə Babək Rayon İcra Hakimiyyətində şöbə müdiri vəzifəsində işləyib. MR-də heç kimin tanımadığı Məmmədovun namizədliyi təbii ki, formal xarakter daşıyıb. Onun namizədliyinin irəli sürülməsi, deputatlara da ona səs verməməklə bağlı təlimatın verilməsi bu məqsəddə xidmət edib ki, muxtar respublikanın konstitusiyasının pozulması hesabına olsa da, sədr seçkisi baş tutmasın, onun səlahiyyətləri birinci müavin seçiləcək Bəxtiyar Məmmədovda saxlanılsın. Çünki muxtar respublikanın konstitusiyasında sədrin seçilməsi ilə bağlı son 5 ili Naxçıvanda yaşamaq tələbi var ki, B.Məmmədov bu tələbə cavab vermirdi. Ona görə də faktiki olaraq sədr vəzifəsini ləğv ediblər ki, səlahiyyətləri

Talibovun kreslosunun "tilsimləndiyi"

gerçək oldu - Ali Məclis niyə sədrsiz qaldı?

Aydın Quliyev: "Burada incə bir nüans var..."

B.Məmmədova vermək mümkün olsun.

Ali Məclisin sədri vəzifəsinə təklif olunan namizəd təstəklənmədiyi üçün Ali Məclisin sədr müavinlərinin seçilməsi məsələsinin müzakirəsinə başlanılıb.

İclasda sədrlik edən deputat Ramiz Məmmədov bildirib ki, Ali Məclisin Daxili Nizamnaməsinə əsasən, Ali Məclis sədrinin müavinləri Ali Məclisin deputatları sırasından açıq səsvermə yolu ilə seçilir. Nizamnaməyə uyğun olaraq Ali Məclis sədrinin müavinini vəzifəsinə namizədliyi, ilk növbədə, Ali Məclisin sədri, sonra isə Ali Məclisin deputatları irəli sürə bilərlər. Ali Məclisin sədri seçilməyindən deputatlar müavin vəzifələrinə namizədləri təklif ediblər. Bəxtiyar Məmmədovun birinci müavin olması təklifi dəstəklənib. O, Ali Məclisi sədrinin birinci müavinini seçilib.

Bəxtiyar Məmmədov çıxışında səlahiyyətləri daxilində səmərəli fəaliyyət göstərəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Ali Məclis sədrinin müavininin seçilməsi də çətinlik yaratmayıb. Arzu Abdullayevin namizədliyi dəstəklənib və səsvermə nəticəsində o, Ali Məclis sədrinin müavinini seçilib.

Göründüyü kimi, Talibovun 2022-ci ilin dekabrından bəri boş qalan "tilsimlənməmiş" kreslosuna sahib çıxan tapılmayıb.

Yada salaq ki, müstəqillik dövründə Ali Məclisə 4 nəfər rəhbərlik edib. Afiyeddin Cəlov noyabr 1990 - aprel 1991 tarixlərində Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədri olub. Heydər

Əliyev 3 sentyabr 1991 - 15 iyun 1993-cü il tarixləri arasında Ali Məclisə sədrlik edib. 1994-cü ilin aprelindən 1995-ci il iyulundakı Ali Məclisə Namiq Həsənov rəhbərlik edib. Vasif Talibov 1995-ci ilin dekabrından 2022-ci ilin dekabrınadək Naxçıvan Ali Məclisinin sədri vəzifəsində işləyib.

Qanunvericiliyə görə, muxtar respublikaya Ali Məclisin sədri rəhbərlik etməlidir, lakin səlahiyyətli nümayəndəlik institutunun da təsis edilməsindən sonra ortaya çıxan bir sıra suallar hələ də aktuallığını qoruyur. Yəni indi Ali Məclis sədrinin müavinini nazir təyinatlarını həyata keçirirsə, səlahiyyətli nümayəndə o halda ümumi koordinasiya cavabdehdir.

Qeyd edək ki, V.Talibovun işdən çıxarılmasından sonra Prezident Naxçıvan Ali Məclisi sədrinin bir neçə səlahiyyətini ləğv edib.

Siyasi şərhçi, "Bakı-xəbər" Media Qrupunun rəhbəri Aydın Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ali Məclis sədrinin seçilməsinin əsl səbəblərini dəqiq şəkildə demək çox çətinidir. "Mənim üçün demək çox çətinidir. Ona görə ki, Ali Məclisin iclasında özüm iştirak etməmişəm və həmin prosesi, şəraiti bilavasitə yaşamamışam. Buna görə də sədrin seçilməsi ilə bağlı prosesin sessiyada necə getdiyini də dəqiq mələumatım, nə də birbaşa təəssüratım var. Amma bəzi versiyaları eşidirəm. Həmin versiyaların nə qədər dəqiq olub-olmadığına münasibət bildirmək mümkündür. Məsələn, bunu bəzən Ali Məclisin

keçmiş sədri Vasif Talibova bağlı qüvvələrin müqaviməti ilə bağlayanlar var. Mən qəti şəkildə əminəm ki, belə bir qüvvələrin mövcudluğu belli olmasa da, varsalar belə onların müqavimət göstərmək üçün heç bir potensialı yoxdur. Nəinki Ali Məclisin sessiyasına, kimin seçilməsinə təsir və müqavimət göstərmək, sədr seçdirmək və ya kiminsə sədr olması şanslarını bloklaşdırmaq imkanları yoxdur. Hətta həmin qüvvələr təkrar edirəm ki, əgər doğrudan da varsa, bu qüvvələrin bir qəzet məqaləsi yazıb onu çap etdirməyi təşkil etməyə belə gücləri yetməz. Ən azı iradələri yetməz. Ona görə ki, onlar 30 il ərzində muxtar respublikada rəhbərlik prosesinin necə aparıldığını bütün Azərbaycan xalqına və Naxçıvan əhalisinə göstərdilər. Buna görə də onların müqavimət göstərən qüvvə kimi formalaşması və Ali Məclisdə proseslərə maneçilik törətməsini ehtimal etmərəm. Yaxud da ki, Ali Məclis sədrinin seçilməsinin orada müəyyən qrupların bir-birləri ilə razılaşa bilməsinin nəticəsi olduğu izahı verilməsi də bir o qədər ağlabatan deyil. Çünki cəmiyyətdə müxtəlif fikirlər Naxçıvan üçün də xarakterik olsa da, amma yerli hakimiyyətə təsir göstərmək baxımından müxtəlif siyasi, regional qrupların bu dərəcədə sərbəstləşə biləcəyini də açıq gözləmirəm".

A.Quliyev qeyd etdi ki, Ali Məclisin sədrinin olmaması əlbəttə müəyyən neqativ təsəvvürlərin yaranmasına gətirib çıxarır: "Ancaq Ali Məclisin sədrinin olmadığı şəraiti belə, mənim fikrimcə, Ali

Səttar Möhbəliyevin xanımı niyə işdən çıxarıldı?

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının (AHİK) keçmiş sədri, VII çağırış Milli Məclisin deputatı Səttar Möhbəliyevin həyat yoldaşı Böyükxanım Mirzə qızı Möhbəliyeva AHİK-in Beynəlxalq Əlaqələr departamentindəki vəzifəsindən azad edilib.

Pravda.az xəbər verir ki, bu barədə müvafiq əmr imzalanıb. Bildirilib ki, B.Möhbəliyevanın istifadə etdiyi və qurumun balansında olan bahalı avtomobil də ondan alınıb.

Qeyd edək ki, bu ilin avqustunda Səttar Möhbəliyev Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri vəzifəsindən istefa verib. Həmin vəzifəyə İqtisadiyyat nazirinin keçmiş müavini Sahib Məmmədov seçilib. S.Möhbəliyev istefa verdikdən sonra AHİK-in 11 avtomobili onun qohumlarından geri alınıb.

Yada salaq ki, 69 yaşlı Möhbəliyev jurnalistlərə açıqlamasında səhhətində ciddi problemlərin olduğunu bildirib. Deputat deyib ki, neçə vaxtdır kəskin ürək ağrılarından əziyyət çəkir: "Yaxın günlərdə icazə alıb müalicə olunmaq üçün 20 günlüyünə Almaniya gedəcəm".

Sabiq spikerin həyat yoldaşının yerinə bu xanım gətirildi

Mehriban Məmmədova 175 nömrəli uşaq bağçasına müdir təyin edilib. Unikal.az xəbər verir ki, bu barədə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev əmr imzalayıb.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən Zemfira Adil qızı Əsədovanın müdiri olduğu 175 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasında yoxlamalar aparılıb və bəzi pozuntular aşkarlanıb. Bağçanın müdiri, Milli Məclisin sabiq sədri Oqtay Əsədovun həyat yoldaşı Zemfira Əsədova yoxlamalardan sonra işdən çıxarılıb.

Məclisin funksional fəaliyyətinin səmərəliliyinə o qədər də mənfi təsir göstərməz. Ən pis onda olardı ki, Ali Məclisin sədrinin səlahiyyətlərinin konkret şəxsə, müavinə həvalə olunması proseduru olmayaydı. Ancaq indiki vəziyyətdə sədr olmasa da, onun bütün səlahiyyətlərinin rəsmi qaydada həvalə edildiyi şəxs var. Vacib olan odur ki, Ali Məclisin sədrinin muxtar respublikanın konstitusiyası ilə müəyyən olunmuş səlahiyyətlərinin kim tərəfindən həyata keçirilməsi məlumdur. Ancaq burada incə bir nüans da var. Bu da ondan ibarətdir ki, Ali Məclisin sədrinin nə üçün seçilə bilmədiyini ilə bağlı muxtar respublikanın indiki rəhbərliyi inandırıcı izahat verməliydi. Cəmiyyət arasında müxtəlif fikirlər, şayiələrin yayılmasının qarşısını almağın ən etibarlı mexanizmi budur".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

İnsan Hüquqları Evləri Fondu və daha 10 beynəlxalq hüquq müdafiə təşkilatı Azərbaycana qarşı yeni hücumlara start verib. 11 təşkilatın İnsan Hüquqları Evləri Fondunun saytında dərc olunmuş müraciətində deyilir ki “2025-ci ilin yanvarında Azərbaycanın səlahiyyətlərinə dair səsvermə mərhələsində AŞ PA Azərbaycan nümayəndə heyətini yenidən təşkilata qəbul etməzdən əvvəl ölkənin cavab verməli olduğu dəqiq meyarları hazırlamalı və əməl olunmasını təmin etməlidir”. (Mənbə: “Turan”)

Beyanatda iddia olunur ki, guya 2024-cü ilin yanvarında Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycan parlament nümayəndə heyətini səsvermə hüququndan məhrum etməklə bağlı qərarından sonra ölkə hökuməti hüquq müdafiəçilərinə, vəkillərə, müstəqil jurnalistlərə, müxalifətçi siyasətçilərə, vətəndaş cəmiyyəti fəallarına və alimlərə təzyiq artırıb.

“Avropa Şurası Parlament Assambleyasının üzvləri 2025-ci ildə Azərbaycan parlament nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin bərpası üçün aydın şərt kimi Azərbaycandan insan hüquqları sahəsində öz öhdəliklərinə əməl etməsini tələb etməlidirlər.

Beynəlxalq təşkilatlar payız sessiyasında Avropa Şurası Parlament Assambleyasına bütün qanunsuz həbs olunanların dərhal və qeyd-şərtsiz azad edilməsini tələb etməyi, habelə onların mülki və siyasi hüquqlarının tam bərpə olunmasına və Azərbaycanda tənqidi əhval-ruhiyyəli şəxslərin təqibinə son qoyulmasına nail olmağı tövsiyə ediblər.

Onlar həmçinin Azərbaycanın Avropa məhkəməsinin qərarlarının icrasına nəzarəti gücləndirməyi xahiş edirlər.

Bakının COP29-la şantajı da davam edir. Sözügedən bəyanatda guya hüquq mü-

dafiçilərinin, müstəqil jurnalistlərin və vətəndaş cəmiyyətinin digər nümayəndələrinin 11-22 noyabr tarixlərində Bakıda COP29-da iştirak etməsilə bağlı ciddi narahatlıq var.

Sənədi İnsan Hüquqları Evləri Fondu, Jurnalistləri Müdafiəsi Komitəsi, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Federasiyası (FIDH), İnsan Hüquqları üzrə Beynəlxalq Tərəfdaşlığı, Freedom Now, Human Rights Watch, Hollandiya Helsinki Komitəsi, Norveç Helsinki Komitəsi, People in Need, Ümumdünya İşgəncələrə Qarşı təşkilat (OMCT) və “Azərbaycanda repressiyaların dayandırılması üzrə Anar Məmmədli kampaniyası” imzalayıblar.

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, mətbuatda adları gedən bu təşkilatların bir çoxu həmişə özlərinin fəaliyyətlərində anti-Azərbaycan mövqeyi, qərəzli yanaşmaları ilə seçiliblər. Onların bu cür qərəzli mövqeyi heç də təsadüfi deyil: “Human Rights Watch”, “Amnesty International”, “Sərhədsiz Reportyorlar” və bir sıra təşkilatlar var ki, onların fəaliyyətlərinə baxsaq, heç zaman Azərbaycanın insan hüquqları ilə bağlı təklif etdiyi mövzularda Azərbaycanla əməkdaşlıq etmək istəməyiblər. Ancaq Azərbaycanı qaralamağa xidmət

Qərbdən Bakıya yeni hücum dalğası: AŞ PA və COP29 şantajı

Azərbaycanın düşmənləri ən müxtəlif platformalarda birləşir

edən məqamları dilə gətirməyə çalışıblar. Çünki həmin təşkilatlar Azərbaycana qarşı olan dövlətlər tərəfindən sifarişlə işləyirlər, erməni diasporasının pullarından qidalanırlar. Azərbaycan hüquqi dövlətdir və insan hüquq və azadlıqları məsələləri mövzusunda bir çox beynəlxalq təşkilatlar, ABŞ kimi dövlətlərlə əməkdaşlığımız olub və mövcuddur. Amma yuxarıda adları çəkilən təşkilatlar əməkdaşlıqdan yayınıblar, qərəzli mövqelərini həmişə ortaya qoyublar. Budəfəki bəyanatları da sifarişdən və qərəzdən irəli gələn hərəkətdir. Azərbaycan

nın öz ərazi bütövlüyünü və bütün ərazisində dövlət suverenliyini bərpa etməsi, bölgədə yeni reallıqlar yaratması, müstəqil siyasət yürütməsi bir sıra dövlətləri və həmin dövlətlərin sifarişi ilə fəaliyyət göstərən təşkilatları narahat edir. Onlar bu reallıqları həzm edə bilmirlər. Ona görə də son zamanlar Azərbaycana qarşı haqsız hücumlarını genişləndiriblər. Ən müxtəlif istiqamətlərdən hücumlar təşkil edilir, qarayaxma kampaniyası həyata keçirilir”.

Ekspert vurğuladı ki, insan hüquqları məsələsi həmin təşkilatların əlində sa-

dəcə, bəhanədir. Əslində onlar insan hüquqları və azadlıqlarına necə yanaşdıklarını Ermənistanın yüz minlərlə azərbaycanlının qovulmasına, bir milyona yaxın azərbaycanlı məcburi köçkünün hüquqlarının ermənilər tərəfindən ayaq altına atılmasına susqunluq nümayiş etdirməklə ortaya qoyublar. Azərbaycanlıların təməl hüquqları Ermənistan tərəfindən pozulduğu zamanlarda, hətta indi də pozulmasına baxmayaraq həmin təşkilatlar buna münasibət bildirmirlər. Ona görə də həmin təşkilatları hüquq mü-

dafiə təşkilatları kimi qəbul etməyin özü düzgün deyil: “Yüz minlərlə azərbaycanlının hüquqlarının Ermənistan tərəfindən pozulduğunu gözdə tutan təşkilatların Azərbaycanda bir neçə fərdin guya hüquqlarını qoruduqlarını bəyan etməkləri və bunun üzərindən Azərbaycana qarşı kampaniya həyata keçirmələrini Azərbaycan rədd edir. İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl də bu cür kampaniyalarla rastlaşırıq. Amma ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra və xüsusilə son zamanlar anti-Azərbaycan kampaniyası daha da genişləndirilib. Səbəbini isə yuxarıda qeyd etdik. Azərbaycanın qalib ölkə, COP-29 kimi mötəbər beynəlxalq tədbiri keçirən güclü ölkə olmasını istəməyən qüvvələr var. Həmin qüvvələr qondarma təşkilatlara bəyanat yaymaq sifarişi verirlər. Həmin qüvvələr dəyənəşən fərqi deyil ki, Azərbaycan özü də haqsızlıqlara görə Avropa Şurasını boykot edir. Yəni Azərbaycan onlara yalvarmır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

“İnanırıq ki, onlar da gələcək...”

Nyu-Yorkda səfərdə olan COP29-un prezidenti Muxtar Babayev yüksək səviyyəli görüşlərdən danışdı

“İnanırıq ki, Ermənistan nümayəndə heyəti Azərbaycana gəlib COP29-da iştirak edəcək”. Bunu BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası çərçivəsində Nyu-Yorkda səfərdə olan COP29-un müəyyən olunmuş prezidenti, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev “Report”-a açıqlamasında deyib.

Nazir yüksək səviyyəli həftə ərzində COP29 komandasının fəaliyyətindən bəhs edib: “Biz Assambleyada böyük komanda ilə təmsil olunuruq. Biz doğrudan da yüksək səviyyəli həftə üçün çox geniş proqram hazırlamışıq və bu proqram çərçivəsində BMT-də və Nyu-Yorkda müvafiq tədbirlərdə və bir çox yüksək səviyyəli sammitlərdə iştirak edə bildik. Bununla yanaşı, bizim öz COP29 proqramımız var. Komandamız geniş tərkibli nümayəndə heyəti ilə buradadır və onlar COP29-un bütün istiqamətlə-

rini əhatə edir. Burada bizim fəaliyyət gündəliyimizdə olan 14 təşəbbüsün ictimaiyyətə, dünya ölkələrinə çatdırılması üçün yaxşı imkanlarımız oldu. Bir neçə platformamızı təqdim edib, onların baxılmasını və müzakirəsini təşkil etdik.

Eyni zamanda, burada bir çox böyük təşəbbüslərlə bağlı, xüsusilə enerji və şəfəfliq istiqamətində elanlar verdik. Bir neçə digər təşəbbüslərlə bağlı işlərimiz davam edir. COP29-a çox böyük maraq var. Bütün ölkələr

Azərbaycana gələcək və onlar COP29-da iştiraklarını təsdiq ediblər. Burada biz nazirimizlə dövlət başçıları və hökumət nümayəndələri və heyətlərin rəhbərləri ilə görüşmək şansımız oldu. Onlar Azərbaycanın Sədrli-

yini səbirsizliklə gözlədiklərini və uğurlu fəaliyyət planlarını dəstəklədiklərini bildirdilər. Əlbəttə, onların hər birinin Azərbaycandan çox böyük gözləntiləri var. Belə ki, xüsusi ilə bir neçə çox mühüm istiqamətdə razılığa gəlinməsi məsələsində imkanlarımız olacaq. Onun üçün biz çox çalışırıq, komandamız çox çalışır. Burada maksimal inklüzivliyi təmin etmək üçün bütün tərəflərlə iş birliyi aparırıq. Məqsədimiz burada uğurlu iş fəaliyyəti aparmaqla bütün ölkələrin və danışıqlar prosesində olan iştirakçıların Azərbaycana gelişini təmin etməkdir”.

Nazir bildirib ki, Azərbaycanın təşəbbüsləri COP ictimaiyyəti tərəfindən çox bəyənilib: “COP29 gündəliyində təşəbbüslərin hazırlanması zamanı bütün istiqamətlər üzrə BMT-nin müxtəlif qabaqcıl agentlikləri iştirak ediblər. Onlar özləri bizə həm də bu təşəbbüslərin son konseptinə çatdırılmasına köməklik ediblər. Məsələn, Ateşkes COP-u (“COP Truce”) və digər təşəbbüslərimiz

çox böyük maraqla qarşılanıb və müzakirə olunub. Bizim rəsmi saytımda artıq elanlar var və əlbəttə ki, bunlar bizim ölkə təqdimatında da hamısı öz əksini tapacaq. COP29-a az bir vaxt qalıb, artıq 46 günümüz var. Demək olar ki, hər gün həyəcan və hərəkət artır. Ona görə ki, danışıqlar çox gərgin keçir. Çünki ölkələrin və tərəflərin mövqeləri bəzi hallarda çox fərqlidir və toqquşur. Onları yaxınlaşdırmaq üçün çox az vaxtımız qalıb. Ona görə də bizim danışıqlar qruplarımız ölkələrlə bu məsələlərin müzakirəsini aparır və onların mövqelərini yaxınlaşdırmaq üçün çalışırırlar”.

Nazir vurğulayıb ki, həftə ərzində Ermənistan nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilməyib: “Bu səfər çərçivəsində Ermənistanla heç bir görüş nəzərdə tutulmayıb, ancaq biz onları COP-a dəvət etmişik. Ənənəvi olaraq, bütün ölkələr COP-da iştirak edirlər və inanırıq ki, Ermənistan Azərbaycana gələrək COP29-da öz nümayəndə heyəti ilə iştirak edəcək”.

Xəbər verdiyimiz kimi, sentyabrın 26-da Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Azərbaycan hökumətinin iqtisadi məsələlərə həsr olunmuş müşavirəsi keçirilib. Prezident İlham Əliyev müşavirədə çıxış edərək, 2024-cü ildə ölkə iqtisadiyyatında əldə olunan nəticələri qeyd edib, 2025-ci il üçün gözləntiləri açıqlayıb.

O, ötən 8 ayda əldə olunan iqtisadi artımın müsbət olduğunu deyib: "İqtisadi artım 4,3 faiz təşkil edib. Bugünkü dünyada gedən prosesləri təhlil edərkən və ümumiyyətlə, geosiyasi vəziyyətə nəzər saldıqda deyə bilərəm ki, bu, çox müsbət göstəricidir. İqtisadi inkişaf templəri inkişaf etmiş bir çox ölkələrdə olan iqtisadi inkişaf templərini üstələyir. Xüsusi əhəmiyyət daşıyan məqam ondan ibarətdir ki, qeyri-neft sektorumuz 7 faiz artmışdır. Bu da onu göstərir ki, ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi istiqamətində atılmış addımlar və düşünülmüş islahatlar siyasəti öz bəhrəsini verməkdədir".

Prezident Azərbaycanda neft hasilatının təbii azalması prosesinin stabilləşməsi üçün görülən işlərdən geniş bəhs edib: "Onu da bildirməliyəm ki, son illər ərzində xarici neft şirkətləri tərəfindən həyata keçirilən layihələrdə neftin hasilatı ildən-ilə azalırdı və bu da təbii olaraq bizim ümumi iqtisadi inkişaf templərimizə mənfi təsir göstərirdi və biz bu tənəzzülü qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə tənzimləyirdik. Ancaq neft hasilatında buraxılmış nöqsanlar xarici neft şirkətləri ilə aparılan danışıqlar nəticəsində onların diqqətinə çatdırılmış və onlardan tələb edilmişdir ki, bu nöqsanlar aradan qaldırılsın, neft hasilatının sabitliyi təmin edilsin. Son aylar ərzində bu istiqamətdə çox fəal iş aparılırdı. Bu işin nəticəsi olaraq əsaslı ümidlər yaranmışdır ki, daha bundan sonra heç bir əsası olmadan neft hasilatında tənəzzül olmayacaq. Təbii olaraq hökumət qurumları və Dövlət Neft Şirkəti bu işlərin gələcək gedişatına da daim diqqət yetirəcək. Beləliklə, bizim iqtisadi inkişaf templərimizi geriye çəkən əsas amil ümid edirik ki, aradan qaldırılacaq və gələn il sabit neft hasilatı təmin ediləcəkdir. Nəzərə alsaq ki, hazırda biz neft-qaz sektorunda bir neçə yeni layihə üzərində işləyirik və o layihələrin işlənməsi nəticəsində yeni hasilat proqnozlarımız var. Yəqin gələn il biz hamımız onu görəyik ki, yeni layihələrdən, yeni yataqlardan daha böyük həcmdə təbii qaz və neft kondensatı hasil edilir. Hesab edirəm ki, neft-qaz sahəsində templər müsbət olacaqdır".

İ.Əliyev əsas hədəflər kimi iqtisadiyyatın diversifikasiyasını, sosial təminatın yaxşılaşdırılmasını qeyd edib: "Bizim əsas hədəfimiz iqtisadiyyatımızı bundan sonra daha da şaxələndirmək və daya-

Dövlət başçısının müşavirədəki sosial-iqtisadi mesajları...

Gələn ilin hədəfləri: Prezident onlara nail olunacağına əmindir

nıqlı inkişaf modelini təkmilləşdirməkdir. İnflyasiya ilin əvvəlindən cəmi 1 faizdən bir qədər çox olmuşdur. Bu da çox müsbət göstəricidir. Mən artıq bəyan etdim ki, gələn il minimum əməkhaqqı və minimum pensiya artırılacaq, baxmayaraq ki, inflyasiya çox aşağı səviyyədədir, baxmayaraq ki, ölkə qarşısında duran vəzifələr böyük maliyyə vəsaiti tələb edir, ilk növbədə, hərbi, hərbi sənaye kompleksinin inkişafı, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası ilə bağlı. Bütün bunlara baxmayaraq, biz həssas təbəqə sayılan vətəndaşlarımızın da rifah halının yaxşılaşdırılması üçün əlimizdən gələni edirik".

Prezidentin verdiyi məlumatlara görə, ölkəyə xarici sərmayələrin cəlb olunması üçün layihələr icra olunur: "Azərbaycanda hökm sürən sabitlik və proqnozlaşdırılan vəziyyət, eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin güclənməsi, ərazi bütövlüyümüzün, suverenliyimizin tam bərpa edilməsi xarici investorların bizə olan münasibətini təbii olaraq daha da yaxşılaşdırıb. Baxmayaraq ki, Azərbaycanda çox müsbət sərmayə iqlimi uzun illərdir davam edir, hökm sürür. İnvestisiyaların adambaşına düşən həcminə görə Azərbaycan qabaqcıl ölkələr sırasındadır. Son illər ərzində və xüsusilə antiterror əməliyyatından sonra dövlət suverenliyimizin tam bərpa edilməsi təbii olaraq bütün investorlara ciddi müsbət signal göndərmişdir və biz bunun bəhrəsini indi görürük. Bizim ənənəvi sənaye məntəqələri-

mizdə, - Bakı şəhəri, Sumqayıt şəhəri, sənaye parkları, - yeni müəssisələr açılır. Eyni zamanda, azad edilmiş torpaqlarda, Ağdam və Cəbrayıl rayonlarında yeni sənaye parklarının yaradılması çox müsbət hal kimi qiymətləndirilməlidir".

Dövlət başçısı gələn il üçün qarşıya qoyulan hədəflərə tam nail olunacağına əmindir: "Gələn ilin əsas xərcləri artıq müəyyən edilib. Mənim Milli Məclisdəki çıxışında əsas prioritetlər açıq-aydın göstərilib. İlk növbədə, ölkəmizin hərbi potensialının gücləndirilməsi, təhlükəsizliyin təmin edilməsi, dövlət sərhədlərinin qorunması, hərbi sənaye kompleksinin inkişafı, təhsil xərcləri, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası və digər layihələr. Həm sosialyönlü layihələr, sosial infrastrukturla bağlı olan layihələr, həm də ümumi infrastrukturla bağlı olan layihələr - bütün bunlar bizim Dövlət İnvestisiya Proqramında öz əksini tapacaq. Bu barədə də danışacağıq. Elə etməliyik ki, biz gələn il imkan daxilində bütün əsas vəzifələri icra edək. Şübhə etmərəm ki, belə də olacaq. Artıq Azərbaycanın iqtisadi inkişaf modeli dünyada özünü təsdiqləyib. Biz öz resurslarımızı arxalanaraq güclü iqtisadiyyat qurmuşuq, müstəqil iqtisadiyyat qurmuşuq, heç kimdən asılı deyilik. İqtisadi müstəqillik təbii olaraq bizə beynəlxalq müstəvidə böyük imkanlar qazandırır ki, Azərbaycan uğurla, inamla, şərəflə, ləyaqətlə müstəqil xarici siya-

sət apara bilsin. Necə ki, aparmışdıq və aparacağıq".

İctisadi-ekspert Eldəniz Əmirovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, müşavirədə Prezident çox vacib məqamlara toxunub: "Müşavirədə səsləndirilən fikirlər təkcə il sonuna kimi deyil, həm də ən azı 2025-ci ildə ölkəmizdə iqtisadi istiqamətli qərarların qəbul edilməsində böyük rol oynayacaq. Çünki bu müşavirədə növbəti ilin büdcəsi, xarici borc öhdəlikləri, neft hasilat həcmliyinin azalması, işğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası, milli təhlükəsizlik məsələlərinin iqtisadi dəstəklənməsi, eyni zamanda növbəti ilin pensiya və əmək haqqı artımları kimi bir çox məsələlər müzakirə mövzusu olub".

Ekspert cari ildə Azərbaycanda qeydə alınan iqtisadi artımın mühüm nəticə olduğunu bildirir: "Düşünürəm ki, ilin sonuna nəzərdə tutulandan daha yüksək iqtisadi artıma nail olunacaq. Prezidentin əmək haqqı və minimum pensiya məbləğinin artırılacağına dair dedikləri bu sahədə gözləntiləri yüksəldir. Minimum əmək haqqının nə qədər artırılacağına deqiq söyləmək mümkün deyil. Lakin düşünürəm ki, onun məbləği 345 manatdan 400 manata çatdırılacaq ki, bu da 16 faizlik artım deməkdir. Bildiyiniz kimi, ölkəmizdə pensiyalar hər il arxada qalan ildə orta aylıq nominal əmək haqqındakı artım qədər indeksasiya olunur. Bu iki artım pensiyaçıların gəlirlərində ciddi artımı təmin edəcək".

E.Əmirovun sözlərinə görə, Azərbaycan büdcəsinin əsas xərclərindən biri milli müdafiə və təhlükəsizlik xərcləridir: "Mövcud regional və beynəlxalq geosiyasi şərtlər Azərbaycanın öz müdafiə qüvvələrini daha da gücləndirməsini tələb edir. Xüsusilə bəzi xarici ölkələrin Ermənistanda revanşizmə dəstək verməsi fonunda dövlət büdcəsi gəlirlərinin mühüm bir hissəsinin müdafiə xərclərinə ayrılması zərurəti var. Düşünürəm ki, vəziyyət norallaşsın, sülh müqaviləsi imzalandıqdan, gərginlik və təhlükələr aradan qalxdıqdan sonra Azərbaycan büdcə gəlirlərindən işğaldan azad olmuş ərazilərin bərpası və digər istiqamətlərə daha çox vəsait yönəltmək imkanı əldə edəcək".

Ekspert Prezidentin neft hasilatı ilə bağlı açıqladığı məlumatların Azərbaycanın haqlı mövqeyindən irəli gəldiyini deyir: "Hələ ilin əvvəlində də cənab Prezident Andicmə mərasimində neft hasilat həcmliyinin azalması məsələsini və bununla bağlı bir növ məsul olan xarici şirkətlərlə müzakirələrin aparılacağını vurğulamışdı. Müşavirədə də bu mövzuya bir daha haqlı olaraq toxundu. Çünki neft yataqlarında lay təzyiqi yüksək olanda neft rahat çıxaran xarici investor (şirkət) təzyiqi aşağı düşüb yatağın neftverimi azalanda bunu aradan qaldırmağa çalışmalıdır. Bol olanda rahat neft çıxaranlar bol olmayanda da investisiya yatıraraq hasilat həcmliyini mümkün qədər stabil saxlamağa borcludurlar. Onsuz da yataqların ehtiyatları azaldıcaq hasilatı uzunmüddətli stabil

saxlamaq mümkün olmur. Amma heç olmasa dərin qatların işlənməsi və ya aşkar ehtiyatların maksimum istismarı hesabına mümkün qədər hasilat həcmliyini stabil saxlamaq olar. Sadəcə, bunun üçün bir az pul yatırmaq lazımdır. Növbəti ildə hasilat tempini saxlamaq çox vacibdir. Çünki bu sektorun birbaşa daxilolmalardan başqa multiplikativ effektləri də çoxdur".

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın fikrincə, Prezident İ.Əliyevin neft mövzusunda toxunması mühüm məsələdir: "İndiyədək Prezident neft mövzusunda nadir hallarda toxunub. Adətən qaz və yaşıl enerji məsələlərindən da-

ha çox bəhs edib. Amma müşavirədə kifayət qədər maraqlı məlumatlar açıqladı. Bu, ondan xəbər verir ki, neft hasilatının artırılması istiqamətində qərarlar alınarkən çox ciddi müzakirələr gedib. Bu məsələ Prezidenti çox dərindən narahat edib: hasilatın gözləniləndən daha kəskin azalması, bunun qarşısının alınması üçün addımların atılmaması. Özü də qeyd etdi ki, bu sahədə vəziyyəti xarici şirkətlərlə ciddi şəkildə müzakirə ediblər. Görünür, xarici şirkətlərin əlavə yatırımlar hesabına hasilatın azalması tempinin zəiflədilməsinə həvəsli olmaması Azərbaycan hökumətinin narazılığına səbəb olub. Aparılan danışıqlar effektivliyi verir, Prezidentin dediyi kimi, gələn ildən hasilatın stabilləşməsi gözlənilir".

Ekspert Azərbaycanın neft-qaz sektorunda həyata keçirilən layihələrlə bağlı informasiya açıqlığının təmin olunmadığı qənaətinə gəlir: "Azəri-Çıraq-Günəşli, Şahdəniz və SOCAR-dan başqa heç bir əməliyyat şirkəti - 14 belə şirkət var, - nə rüblük, nə illik hesabat açıqlamırlar. Deyəndə də cavab verirlər ki, hökumət bilir. Hökumətlə yanaşı ictimaiyyət də bilməlidir axı. Məlumatlar ictimailəşdirilmir, hətta Azərbaycanın enerji balansını belə açıqlanmır. Belə qapalı şərəitində xarici şirkətlər öz bildiklərini etməyə çalışırlar. Nəhayət, iş o yere çatır ki, problemləri Prezident dilə gətirəsi olur. Halbuki lazımi məlumat açıqlığı təmin olunarsa, ictimai müzakirələr onların həlli üçün zəmin yaradar".

□ Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"

Qara üzüm yeyib yatan deputat

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bu yaxında rəhbərliyin iclasında hansısa vəzifəli yoldaşlar yuxuya gedibmiş. (İndi ağıma gəldi ki, bu əhvalatın Türkiyə ləhcəsindəki təsviri daha romantikdir: uyku-ya dalmaq. İfadənin içində insana həyatda lazım olan və lazım ola biləcək hər şey vardır). Zəhmətkeşlərimiz onları kəskin tənqid atəsinə tutmuşlar. Biri deyir niyə yatırırsınız, o biri deyir aldığımız maaş burnunuzdan gəlsin, üçüncü lap dərinə gedib Mirzə Ələkbər Sabirdən misal çəkir.

Yəqin bilirsiniz, Sabir bu tip məsələlərdə özünü işə salıb. Orta statistik azərbaycanlı üçün istənilən sosial vəziyyət üçün Sabirdən sitat hazırdır. Beynimizə əziyyət vermərik. Artıq hamımıza əyandır ki, əcnəbilər seyrə balonlarla çıxır, fəhlə özünü insan saymalı deyil, millət tarac olmalıdır, oxutmuram, əl çəkin və sairə. Yatmışları oyatmağa razı deyilik - bu da klassik formullardan biridir. Guya hamı Sabir-sevərdir. Lakin o sitatları çəkənlərin 99 faizi elə Sabirin əsərlərindəki personajlardır.

Qayıdaq iclasda yatanların yanına. Uca millətimiz başa düşmür ki, əslində o yatan adamlar onun ən yaxın dostlarıdır, ən xeyirxah insanlardır. Nəyə görə?

Birincisi, sizə oyaq məmur, deputat, vəzifəli şəxs çox lazımdır mı? Oyaq olsa, cibinizə, dövlət büdcəsinə girəcək axı. Vəzifəli şəxs nə qədər çox və dərin yatsa, xalqa o qədər xeyirlidir. Hətta biz imkan tapıb onlara yuxu dərmanı verməliyik. Layla çalmalıyıq. Beşiklərini, kreslolarını yırgalamalıyıq.

İkincisi, bəlkə heç onlar yatmır, sadəcə, dünyada baş verən qanunsuzluqları, ədalətsizlikləri görmək istəmir, bu məqsədlə gözlerini yumurlar? Hamısı, namxuda, humanist insanlardır. "Mərhəmət" sözünün kökü bizim "məmur" sözündəndir.

Elə jurnalistlər həmin yuxulayan vəzifəli yoldaşlardan birini danışdırıblar, deyib ki, əslində mən aşağı baxırdım, yatmamışdım.

Buyur. Bir nəfər aşağılara (oxu: xalqa) baxan vəzifəli yoldaş tapmışınız, qədrini bilmək yerinə hoydu-hoyduya götürürsünüz. Ta sonra hansı məmur aşağılara baxar? Mən onların yerinə olsam ancaq yuxarılara baxaram. Nə varsa yuxarıda var.

Üstəlik, deyir bütün günü xalq üçün əziyyət çəkirik, yoruluruq. Əlbəttə. Bunun özünü təzəlikcə işdən çıxarıblar, idarədə tək cə qahımlarının adına 14 maşın şütüyürmüş. Arvadını da işə götürübmiş, təzə müdür çıxarıb. Deməli ailəlikcə yatırırlar. Gecə-gündüz, bütün nəsil xalq üçün çalışmış. Arada gözünün acısını almaq, çimər etmək istəyəndə də hansısa namərd jurnalistlər böyürdən foto şaq-qıldadır.

Yeri gəlmişkən, mənə burda qanun pozuntusu da vardır, çünki bizim media qayda-qanunlarına son illər əlavə edilmiş mütləq dəyişikliklərə görə yatmış vəzifəli şəxsin şəklini icazəsiz çəkməyə iş düşür. 5 ildən 10 iləcən gedib yatırırsan. Adam oğurlamaqdan ağır cinayət sayılır. Haqlı olaraq. Yuxarıda yazdığım kimi: niyə səs salıb lazım olmayan şəxsləri oyadırsan? Xalqın düşmənisən? Ayıb deyilmi? Utanmıxdan ölün, Çingiz Abdullayev demişkən.

Yuxu çox əsrarəngiz vəziyyətdir, bunun sirrini alimlər hələ tam çözə bilməmişdir. Bəzi versiyaya görə adam yarkən ölümle həyat arasında sərhədyanı bir bölgədə gəzişir. Yaxşı, sən yatmış vəzifəli şəxsin şəklini çəkəndə diksinib ölsə necə olacaq? Məsuliyyət kimin üzərindədir? Addım atarkən nəticəsini düşünün. Hüquq-mühafizə orqanlarımız da gərəkdir yatmasın.

Vəzifəli şəxslər iclasda yatarkən yuxuda nə görürlər? Hələlik bu haqda dəqiq məlumatımız yoxdur, mətbuat xidmətindən cavab gözləyirik. Amma yuxuda görülən şeylərin detalları olduqca önəmlidir. Məsələn, mən bu yaxında qəzetdə bir yazı oxudum, sən demə yuxuda üzüm görmək xoşbəxtliyə işarədir. Lakin üzümü necə görmək vəziyyətə rəng qatmış. Üzüm yığmaq və yemək pullanmağa işarədirsə, sarı üzüm xəstəlik, bənövşəyi üzüm yeni iş yeri, qara üzüm pis xəbər, yaşıl üzüm firavanlıq deməmiş. Bəs adam yuxuda rəngbərəng üzümləri basıb yəsə necə olacaq?

Məni bu, çox düşündürdü və yorulub yatdım.

Fransa prezidenti Emmanuel Makron BMT Baş Assambleyasında çıxışı zamanı bəyan edib ki, dünya ictimaiyyəti Ermənistanı dəstəkləməlidir. "Beynəlxalq ictimaiyyət sülh danışıqlarının uğurunu və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərin qorunub saxlanmasını təmin etmək üçün Ermənistanı dəstəkləməlidir".

Fransanın prezidenti Azərbaycanın guya Ermənistanla "təzyiq" göstərməsi və "ərazi gərginliyi" yaratması barədə yalan fikirlər də səsləndirib. Makronun ali tribunadan dünya ictimaiyyətini (əslində dövlətləri) Ermənistanı dəstəyə çağırmasının izahı budur ki, dünya Azərbaycana qarşı hərəkətə keçməlidir. Son iki ildə bu cür fikirlər adətən, Ukraynaya dəstək kontekstində səslənir. Makron elə deyir ki, sanki Azərbaycan Ermənistanla hücum edib, indi o da bacısına "qahmar" çıxır. Dünya əlbəttə ki, Qarabağ həqiqətlərini bilir. Azərbaycanın da öz torpaqlarını azad etdiyinə fərqindədir. Amma Makron onu da yaxşı bilir ki, indi dünyada ədalət tərəzisi yoxdur, güc və yalan üzərindən siyasət qurulur. O səbəbdən Azərbaycan haqda yalan danışır ki, güc amilini ölkəmizə qarşı hərəkətə gətirsin, basqılar artsın.

Amma indi Fransanın özünə dəstək lazımdır, çünki dövlət borc və iqtisadi böhran içərisində çabalayır. Belə ki, dövlət borcu üç trilyon, dövlət büdcəsinin kəsirinin isə iki yüz milyard avroya yaxınlaşdığı bir vaxtda Emmanuel Makron hökuməti Azərbaycanla ticarət döviyyəsinə iki dəfə azaldıb. Belə ki, Azərbaycan Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin səkkiz ayı ərzində bu, cəmi 222 milyon 777 min dollar təşkil edib ki, bu da 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 52,5 faiz və ya 246 milyon 787 min dollar azdır.

Avropa İttifaqı ölkələri Azərbaycan qazı üçün növbəyə durduğu halda ondan imtina etməyin də normal məntiqi izahı yoxdur. Makronun dünyanı Azərbaycana qarşı qaldırmaq arzusu gərçəkləşə bilərmi?

Deputat Kamran Bayramov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Fransanın regionda sülhə və sabitliyə əngəl olmaq cəhdləri var, amma bu, heç bir nəticə verməyəcək: "Fransa otuz ilə yaxın ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr kimi Azərbaycanla Ermənistan arasında münaqişənin nizamlanması ilə məşğul olsa da, əslində, erməni lobbisinin maraqlarından çıxış edib. Münaqişənin dondurulmasına çalışıb və proseslərin belə qalmasında maraqlı olduğunu ortaya qoyub. Bu proses Qarabağ işğaldan azad oludundan sonra da davam edib. Ermənistanı silahlandırması da bu məqsədlərə xidmət edir. Makronun ali tribunadan dünya ictimaiyyətini Ermənistanı dəstəyə çağırmasının

Makron dünyanı Azərbaycana qarşı qaldırmaq istəyir

Fransa prezidenti ölkəmiz haqda yalan danışır ki, güc amilini ölkəmizə qarşı hərəkətə gətirsin, basqılar artsın

izahı budur ki, dünya Azərbaycana qarşı hərəkətə keçməlidir. Dünya əlbəttə ki, Qarabağ həqiqətlərini bilir. Amma Makron erməni bacıları kimi ağa qara deməyi yaxşı bacırır. Onu da yaxşı bilir ki, indi dünyada ədalət tərəzisi yoxdur, güc və yalan üzərindən siyasət qurulur. Ona görə də ölkəmiz haqqında yalan danışır ki, güc amilini ölkəmizə qarşı hərəkətə gətirsin".

K.Bayramov diqqətə çatdırdı ki, dövlət başçımız VII çağırış Milli Məclisin ilk iclasındakı çıxışında bildirdi ki, Ermənistanın arxasında dayanan ölkələr, onların fəaliyyətini qəbul etdikləri qərarlar, qətnamələr, açıqlamalar - bütün bunlar onu göstərir ki, bizə qarşı bu çirkin oyun hələ bitməyib: "Bizim Qələbəmizi həzm edə bilməyən xarici dairələr bizə qarşı yeni planlar hazırlayır".

Bu gün ABŞ və bəzi qərblə Qərbi dövlətləri ikili standartlar, riyakarlıq, islamofobiya, bölgədəki maraqları ilə si-lahlanaraq həyasızcasına Ermənistanın "müdafiə"sinə qalxaraq revanşizm meyillərinin artmasına rəvac verirlər. Ermənistanla sanki ərköyün-uşaq kimi davranırlar. Beynəlxalq müstəvidə proseslərə ikili yanaşma, ədalət prinsiplərindən uzaqlaşma son vaxtlar özünü daha qabarıq göstərir. ABŞ üzərinə götürdüyü öhdəliklərə neinki əməl etmir, hətta, BMT Nizamnaməsinin və digər beynəlxalq hüquq normalarının, eləcə də, beynəlxalq təhlükəsizlik mexanizmlərinin gözdən salınması üçün əlin-dən gələni də əsirgəmir. 30 ilə yaxın Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlayan, bir milyona yaxın azərbaycanlıyı öz doğma yurd-yuvasından di-dərgin salmış, kütləvi qırğınlar və insanlığa qarşı cinayətlər

törətməmiş Ermənistanı Fransa tərəfindən sülhsevər ölkə kimi təqdim etməsi bu ölkənin həm vasitəçilik dövründə, həm də 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra apardığı siyasətin nə qədər ədalətsiz olduğunu nümayiş etdirir. Onu da xatırlatmaq istərdik ki, münaqişənin sülh yolu ilə həllinə heç bir töhfə verməyən, Ermənistanı Azərbaycan ərazilərinin işğalına son qoymaqdan çəkində-rən, 30 ilə yaxın müddətdə erməni təcavüzünü ört-basdır edən məhz, Fransa kimi dövlətlərin siyasəti olub".

Makronun BMT tribunasi-dan səsləndirdiyi fikirlərin heç biri sağlam siyasi məntiqə söykənmir: "Son dövrlər Fransa prezidentinin addımlarında və hərəkətlərində şizofreniya əlamətləri hökm sürür. Məhz onun yürütdüyü uğursuz si-yasət nəticəsində Fransa-nın Afrikadakı əl-ayaqları gödəlməyə başladı. İmpe-ralist fransız ordusu bir sıra Afrika ölkəsindən çıxmali ol-du. Yeni Kaledoniyada da vəziyyət Fransanın xeyrinə deyil. Üstəlik, bu məmləkət Azərbaycanın 44 günlük sa-vaşda birlik və zəfər simvo-lu olan "dəmir yumruq" sim-gəsini özünün azadlıq sim-gəsi elan etdi. Makron isə bütün bunları həzm edə bil-mir. Ümumiyyətlə Fransa siyasi tarixinin "qara ləkəsi" sayılan bu şəxsin fikirlərində də kifayət qədər ziddi-yətlər mövcuddur. Makron 44 günlük savaşdan sonra Azərbaycana qarşı sanksiya məsələsi gündəmə gəl-əndə özü bunun əleyhinə çıxaraq söyləmişdi ki, Qa-rabağdakı vəziyyətə görə Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiqi əks-effekt ve-rəcək. Sonra da Fransanın birinci şəxsi söyləyirdi ki, in-

di Azərbaycana qarşı sanksiyaların vaxtı deyil, onlar əhəmiyyətsiz olacaq.

Bəli, Makron o zaman doğru düşünürdü. Bilirdi ki, Azərbaycan qalib dövlətdir, üstəlik, Cənubi Qafqazın əsas nəfəslidir. Regionun lider dövləti olduğumuzu indi də Fransada çox yaxşı başa düşürlər. Amma Makron Azərbaycana qarşı hədyanlar səsləndirməyə məcburdur. Çünki onu hakimiyyətə erməni lobbisinin vəsaiti hakimiyyətə gətirib. İndi vaxtilə Makrona maliyyə donorluğu edən ermənilər onun çənəsindən və yaxasından yapışiblar ki, Azərbaycana qarşı təzyiqləri artırınsın.

Bu adam da "xala xətrin qal-masın" prinsipi ilə erməni lobbisi qarşısındakı "borcunu" BMT tribunasından ödəməyə çalışır.

Düşünürəm ki, Fransanın üzdənirəq və çirklə pulların yu-yulması ilə hakimiyyətə gəl-miş rəhbərinin indi sülhə və beynəlxalq hüquqa istinad et-məsi olduqca ikiüzlü yanaş-madır. Ən əsası bütün bunlar qəbulədlməzdir. Fransanın bu cür addımları onun özünə qarşı nifrəti artıracaq.

Bu iki "soyqırımı ixracatçısı" ölkənin bir-birini dəstəkləməkdən başqa çarəsi də yoxdur. Çünki həm İrəvan, həm də Pa-ris zaman-zaman siyasi terror mərkəzi kimi dünyada ad çı-xarmağı bacarıb. Makronun bu addımları Ermənistanla yanaş-sı, elə Fransanı da uçuruma aparır. Biz də Makronun bu cür bəyanatlarına qarşı öz mövqe-yimizi ortaya qoyuruq. Deyirik ki, Ermənistanı silahlandırma-sını və digər pozucu əməllərini dərhal dayandırmalıdır. Əks təqdirdə, ikinci dəmir yumru-ğun təzyiqi Ermənistanla ya-naşsı, Makronun siyasi nüfuzu-nu da yerlə bir edəcək".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Ermenistan Konstitusiyası Məhkəməsi Ermənistan-Azərbaycan sərhədlərinin delimitasiyası üzrə hökumətlərarası birgə komissiyasının fəaliyyət rəqlamentini nəzərdən keçirib. Ermənistan mediasının xəbərinə görə, Konstitusiyası Məhkəməsi tərəflər arasında avqustun 30-da imzalanan sənədin rəqlamentini təsdiq edib.

Xatırladaq ki, sözügedən sənədə əsasən, Bakı və İrəvan 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi əsasında sərhədin delimitasiyası barədə razılığa gəliblər, lakin bu sənəd yekun deyil. Əsasnamədə göstərilir ki, sülh sazişi qəbul edildikdən sonra proses başqa prinsiplərə uyğun davam etdirilə bilər. Əsasnamə 7 maddədən ibarətdir. Bu, əsasən ümumi ifadələrlə proseslə bağlı texniki məlumatlardır.

Amma eyni gündə (sentyabrın 26-sı) Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Ərəvus yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Culfa rayonunun Ləkətağ yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqələrini iriçaplı pulemyotlardan atəşə tutub. Bu həm də Nyu-York görüşü ilə eyni vaxta təsadüf edirdi.

Ermənistanın baş naziri həmin çıxışında Azərbaycanla sülh müqaviləsinin hazırda razılaşdırılmış hissəsini imzalamağa hazır olduğunu bildirib. Paşinyanın sözlərinə görə, buna bir neçə amil kömək edir ki, əsas addımlardan biri avqustun 30-da Ermənistan və Azərbaycan arasında sərhədlərin delimitasiyası üzrə komissiyaların birgə işi haqqında imzalanmış saziş olub. Paşinyan vurğulayıb ki, bu, tərəflərin imzaladıqları ilk ikiterəfli sənəddir. O, həmçinin qeyd edib ki, tərəflər 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsindən sərhədlərin müəyyən edilməsində əsas prinsip kimi istifadə etmək barədə razılığa gəliblər ki, bu da ərazi bütövlüyünün və sərhədlərin toxunulmazlığının qarşılıqlı tanınması deməkdir. Paşinyan qeyd edib ki, növbəti addım sülh müqaviləsinin imzalanması və tam dövlətlərarası əməkdaşlığın qurulması olacaq. Ermənistan Bakı ilə sülh sazişinin artıq razılaşdırılmış maddələrini imzalamağı və qalan bəndləri sonra müzakirə etməyi təklif edir. "Bütün məsələləri dərhal həll edən heç bir sülh sazişi yoxdur, hətta saziş imzalandıqdan sonra da ölkələr yeni sazişlər bağlamağa və əlavə razılaşmalar əldə etməyə davam edə bilərlər", - baş nazir əlavə edib. Beləcə, Ermənistanın baş naziri sülhdən dem vurur, rəhbərlik etdiyi məğ-

Nyu-Yorka Gorusdan atılan güllələr - ifşa

Nikol Paşinyan yarımçıq sülh sazişini imzalamağa hazır olduğunu deyir, ordusu isə təxribata əl atır - nonses; ilginc ehtimal - tətikdə Ermənistanı silahlandıran Fransanın da barmağı ola bilər

lub ordusu isə Azərbaycan mövqələrini atəşə tutur.

Bu mənzərəyə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Qədim Sivilizasiyalar Forumunda Azərbaycana atdığı böhtanı da əlavə etsək, tam dumanlı mənzərə yaranır. Qərbi Azərbaycan İcmasının Mirzoyanın dediklərinə etiraz olaraq verdiyi bəyannatı xatırlatmaq yerinə düşür: "Böhtanla dolu bu bəyannat həm də Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını hələ də davam etdirdiyini göstərir. Ermənistan XİN başçısının "Dağlıq Qarabağ" ifadəsini işlətməsi ölkəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü ancaq sözde tanıdığını nümayiş etdirir. Ermənistanın həm öz ərazisində, həm də vaxtilə işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarında Azərbaycan mədəni irsini tamamilə və sistemli şəkildə məhv etdiyini nəzərə alsaq, bu ölkənin hazırda mədəni irs məsələsi ətrafında spekulasiya aparması riyakarlığın təzahürüdür".

Nyu-York görüşü davam edən saatlarda Gorus istiqamətindən Azərbaycan ərazisinə atılan güllələr hansı anlamı verir? Atəşin açılmasında məqsəd nədir? Yaxud atəşi indiki məqamda kim açır?

Hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik Üzeyir Cəfə-

rov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bir sıra vacib məqamlara diqqət çəkdi: "Uzun illərdir ki, maraqlı və maraqlı olduğu qədər qərribə bir hadisəni müşahidə edirik. Nə vaxt ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında hansısa mühüm görüş və ya müzakirə gözlənilir, yaxud aparılır, mütləq mənada atəş açılır və hamımız bunun niyə baş verməsi haqqında düşünürük. Qərribəsi budur ki, bu sual işğalçı Ermənistanın hazırkı rəhbərliyinin də dilindən dəfələrlə səslənib ki, ecəba, bu atəşi kim açır? Deməli, normalaşma münasibətlərini istəməyən üçüncü qüvvə və ta tərəf(lər) var ki, bu cür hadisələr baş verir. Bu dəfə də istisna olmadı. Azərbaycan və Ermənistan xarici siyasət idarələrinin rəhbərlərinin Amerikada görüşü öncəsi silahlar işə düşdü. Bu cür hadisələr əvvəllər də olurdu və maraqlıdır ki, indi də baş verir? Kimdir bu gözəgörməz qüvvələr? Əlbəttə, regionda marağı olan bəzi oyunçular istəmərlər ki, sülh müqaviləsi imzalsın, Cənubi Qafqazda əmin-amanlıq olsun".

Ü.Cəfərovun sözlərinə görə, onsuz da bu cür təxribatlar nəyinsə qarşısını almaq gücündə deyillər, sa-

dəcə məqsəd "birdən nə isə ola bilər, yaxud atəşkəs nəticəsində hansısa ciddi hadisələr baş verər" prinsipindən istifadə edərək bu addımı atırlar. Kimə sərf edir bu addımlar? Polkovnik: "Əlbəttə, ilk növbədə uzun illər regionda dominantlıq etmiş şimal qonşumuza. Çünki o hələ də Qarabağın tam şəkildə Azərbaycanın nəzarətinə qaytarılmasını həzm edib, bununla barışmaq istəmir. Üstündən 4 il keçməsinə baxmayaraq, biz müxtəlif siyasətlərin dilindən hələ də absurd bəyannatlar eşidirik və onlar öz çirkin məqsədlərindən əl çəkmək istəmərlər. Sual oluna bilər ki, bəs necə və kimlərin əli ilə bu təxribatlar həyata keçirilir? Əlbəttə ki, Ermənistan ərazisində olan "beşinci kolon" və hazırkı hakimiyyətin siyasətindən narazı olan qüvvələr tərəfindən. Biz hələ uzun müddət bu cür və bəzən bundan da sərt təxribatları görcək. Nə qədər ki, tərəflər arasında sülh sənədi yoxdur, bu cür atəş səsləri müxtəlif istiqamətlərdə, istər Naxçıvan istiqamətdə, istərsə də Qarabağ tərəfdə hələ uzun müddət davam edəcək. Bizim isə borcumuz son dərəcə diqqətli olmaq

şerti ilə, düşməni və havadarlarını nəhayət ki, realqlıqları qəbul etməyə məcbur etməkdir".

Qərribəsi budur ki, Paşinyan Nyu-Yorkda Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla bir araya gəldi, ondan müəllifi olduğu kitabı hədiyyə aldı və Ankaranın Azərbaycan-Ermənistan danışıqlarının sülhlə yekunlaşmasında rol oynamasını istədikdən iki gün sonra Gorus tərəfdən atəş açıldı. Yayılan məlumatlarda deyilir ki, sentyabrın 24-də Paşinyan və Ərdoğan BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası çərçivəsində Nyu-Yorkda əhəmiyyətli bir görüş keçirdilər. Bu görüş Ermənistan və Türkiyə arasında münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində davam edən səylərdə mühüm irəliləyiş hesab olunur və hər iki lider dialoqu bu prosesin əsas komponenti olduğunu vurğulayıblar. Prezident Ərdoğan Paşinyana xatirə hədiyyəsi təqdim edərək, xoşməramlı niyyətini ifadə edib. Danışıqların məzmunu hələ tam açıqlanmasa da, Paşinyanın Türkiyə ilə Ermənistan arasındakı normalaşma prosesinin cari vəziyyəti barədə Ərdoğanla məlumat verdiyi bildirilir. "Ermənistan Türkiyə

ilə dialoqu yalnız ikiterəfli münasibətlər üçün deyil, bütövlükdə bölgənin sabitliyi üçün vacib hesab edir", - deyər Ermənistan hökumətindən yüksək vəzifəli bir şəxs Paşinyanın mövqeyini əks etdirərək bildirib. (Turan) Məlumdur ki, Gorus istiqamətində Avropa İttifaqının "mülki missiyası" yerləşib. Ancaq onlar bu insidentlə bağlı hər hansı açıqlama verməyiblər. İstisna deyil ki, burada Fransa başda olmaqla Al casusları da rol oynasın. Yeri gəlmişkən, Fransa prezidentinin Baş Assambleyada Ermənistanı müdafiə çıxışı ilə üst-üstə düşür atəşkəsin pozulması halı... Deməli, təkə Rusiyadan şübhələnmə bilmərik. Tətikdə Ermənistanı silahlandıran Fransanın da barmağı ola bilər...

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin (STM) sektor müdiri, politoloq İlyas Hüseynov bildirdi ki, regional sülhə və təhlükəsizliyə dair mühüm proseslərin getdiyi vaxtda Ermənistandan tərəfindən hər zaman təxribatlar baş verib: "BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası zamanı Cənubi Qafqazda sabitlik və dövlətlərarası münasibətlərin qurulmasına dair önəmli fikirlərin səsləndiyindən dərhal sonra Naxçıvan Muxtar Respublikası istiqamətində mövqələrimizin iri çaplı pulemyotlardan atəşə tutulması da göstərir ki, Ermənistan sülhdə maraqlı deyil. Bir tərəfdən, sülhə dair mesajlar verilir, digər tərəfdən hərbi təxribatlar baş verir və sürətli silahlanma prosesi gedir. Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası üzrə hökumətlərarası birgə komissiyanın fəaliyyət rəqlamentinin Konstitusiyası Məhkəmələri yolu ilə təsdiq edilməsi, daha sonra parlamentlər tərəfindən ratifikasiya dair addımlar sülhün dayanıqlı olmasına xidmət edir. Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, bu diplomatik trek vasi-təçilər olmadan icra edilir. Təəssüflər olsun ki, bu cür regionun gələcəyini müəyyənləşdirən addımlar fonunda yenə də silah səsləri eşidilir". İ.Hüseynov digər məqama da diqqət çəkdi: "Ermənistan ərazisində yerləşən Avropa İttifaqının mülki missiyası növbəti dəfə heç nə görmür, heç nə eşitmir və qeyd almır. Bu baxımdan əsaslı şübhələr var ki, Al missiyası binokl diplomatiyası ilə məşğul olmaqla bərabər, sülh əleyhinə də kampaniyanın tərkib hissəsinə çevrilməkdədir. Qarşıdakı dövrdə də eyni hadisə təkrarlansa şübhələrimiz tamamilə aradan qalxacaq".

□ **E.Pasasoy,**
"Yeni Müsavat"

"Premium Bank"ın filial müdürü özünü öldürmək istəyib

Nəzakət Məmmədخانova və Samirə Əliyevanın məhkəmə prosesi başlayıb

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Cavid Hüseynovun sədrliyi ilə Nəzakət Məmmədخانova və Samirə Əliyevanın məhkəmə prosesinin baxış iclası keçirilib.

“Unikal”ın məlumatına görə, hakim məhkəmə istintaqının başlanmasını elan edib və ilk olaraq təqsirləndirilən şəxs Nəzakət Məmmədyanova ifadə verib. O deyib ki, 2020-ci ildən Premium Bankın 5 sayılı filialının müdiri işləyib: “9 il bu bankda, 14 ilə yaxın isə Beynəlxalq Bankda fəaliyyətim olub. 2023-cü ildə ipoteka ilə aldığım evi satıb şəhərdən qırağa bir yerdə ev tikməyə başlamışam. Orda müəyyən problemlərim yaranı. 2023-cü ildə investisiya yatırmaq istəyimlə əlaqədar bir müraciət qoymuşdum, sonra “Main Capital.com” saytından zəng gəldi, ilkən olaraq yatırım kimi 100 dollar, sonra 1235 dollar qoydum.

Artıym adlı şəxs mənə başa saldı ki, asanlıqla pulu geri götürə bilərsiniz, həqiqətən 200 dollar geri götürdüm. Sonra onlar mənə hədə-qorxu gəldilər ki, banka zəng olunacaq. Hətta deyirdilər hər gün saat 3-də pulların geri qayıdacaq. Mən bankda mədaxil qəbzləri yazaraq həmin pulları kart vasitəsilə M10-la onlara göndərirdim. Samirə xanımı da mənə problemə salmışam. Mən ilk olaraq əməliyyatçı Nigar Qasimovaya sonra Fərid Səttarova dedim ki, pulları mənim plastik kartıma göndərin. Onlarda mədaxil yazaraq qəbzləri mənim kabinetimə gətirildilər. 200 min manat gedəndən sonra xəzinədar Samirə xanım etiraz elədi və dedi ki, mən kassadan pul vermərəm. Artıq kassada nağd pul qalmasıyla hər şeyin üstü açıldı. Mən inanırdım ki, həmin pullar qayıdacaq. Samirəyə həmin pullar qayıdacağı təqdirdə heç bir vəd verməmişəm. Samirə bu işləri mənə olan hörmətindən edib. Mən qayçı ilə Samirənin otağında özümü öldürmək istəyirdim, artıq hərəkətlərimin fərqində deyildim".

N. Məmmədخانova onu da qeyd edib ki, hadisəni törətdikdən sonra adında olan əmlakı qızının adına bağışlayıb: "Kibercinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinə müraciət etmişəm, əmlaklarımı- Qusarda olan 22 sot torpağı və Goradil qəsəbəsində 12 sot torpağın içində olan evi satışa çıxarmışam. İstəyirəm satıb bankın ziyanını ödəyim. Goradil qəsəbəsindəki evi bu hadisədən qabaq, 2023-cü ilin iyul ayında almışam".

Xatırladaq ki, Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində aparılan istintaqla müəyyən edilib ki, "Premium Bank" ASC-də filial müdiri işləyən Məmmədخانova Nəzakət Şərəf qızı bu ilin may ayının 8-dən 23-ü tarixinə kimi işlədiyi 5 sayılı filialın 461 min 170 manat pulunu qulluq mövqeyindən istifadə edərək mənimsəyib. Nəzakət Məmmədخانova 32 mədəxil qəbzı əsasında 461 min 170 manat pulu bankda olan özünə məxsus hesab nömrəsindən "M10" proqram təminatında istifadəsində olan mobil nömrə vasitəsilə ayrı-ayrı şəxslərdən kriptovalyuta alaraq internet üzərindən kriptovalyuta alqı-satqısının həyata keçirildiyi "Binance.com" internet saytında öz hesabına yerləşdirib.

Digər təqsirləndirilən şəxs bankın xəzinədarı işləyən Samirə Əliyeva isə Nəzakət Məmmədyanova filial müdiri kimi rəhbəri olduğundan pulu kassaya mədaxil olmadan onun plastik kart hesabına qəbzə göstərilən vəsaitin köçürülməsini təsdiq edib. Beləliklə 15 gün ərzində eyni qayda ilə 461170 manat pulreal mədaxil olmadan Nəzakət Məmmədyanovanın bank kartına və cari hesabına köçürüldü.

Baş Prokurorluq
Müdafiə Nazirli-
yinin Satınalma
və Təchizat İdarə-
sinin sabiq reisləri MəhİR
Şİrvanov və Məlikməm-
məd Qurbanovun məhkə-
mə hökmündən protest
verdiyi haqda məlumat
vermişdik.

oluna bilər. Onlara məhkəmə niyə yüngül cəza verib, prokurorluğun etirazı nəticə verəcəkmi?

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”-a deyib ki, şəxslərə daha yüngül cəza təyini

müvafiq tapşırıq verilməlidir ki, onu həbs etsinlər”.

Müdafiə Nazirliyində 143 milyon manatlıq yeyintiyə dair cinayət işində ortaya çıxan əsas korrupsiya üsullarından biri tenderlərdə qalib elan edilən şirkətlərin hesabına artıq

rəisi olsa da, tenderlərdə hansı şirkətlərin qalib elan edilməsi, kimlərlə əməkdaşlığı məsələsində özü qərar verməyib: "Polkovnik qeyd edib ki, Nəcməddin Sadıkovun tapşırığı ilə Nizami Məmmədova iki dəfəyə pul verib: "Nəcməddin Sa-

"Məlikməmməd nağılı" kimi hökmə prokurorluq niyə etiraz edib?

Prokurorluğun məlumatında deyilir ki, vəzifədə işlədikləri müddətdə digər şəxslərlə cinayət əlaqəsinə girərək külli miqdarda dövlət əmlakını mənimşmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən onların hər ikisi Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla mənimşmə) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib və cinayət işləri üzrə ibtidai istintaq təamamlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə Bakı Hərbi Məhkəməsinə göndərilib.

Bakı Herbi Məhkəməsinin 09.09.2024-cü il tarixli hökmləri ilə Mahir Şirvanov və Məlikməmməd Qurbanov Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş əməlin törədilməsində təqsirli bilinib, onlara məhkum edildikləri maddənin sanksiyasında nəzərdə tutulmuş cəzadan da aşağı cəza - Mahir Şirvanova 3 il müddətinə, Məlikməmməd Qurbanova 4 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilib.

Təqsirləndirilən şəxslərin əməlinin xarakteri və ictimai təhlükəliliyi, habelə Cinayət qanunun normasının düzgün tətbiq edilməyərək onlara qanunla nəzərdə tutulan həddən aşağı cəzanın təyin edilməsi nəzərə alınaraq, qeyd edilən hökmlərdən sentyabrın 24-də dövlət ittihamçısı tərəfindən apelyasiya protestləri verilib.

Qeyd edək ki, prokurorluğun protest vermək hüququ Prokurorluq haqqında Qanunun 27-ci maddəsi ilə tənzimlənir. Prokuror Azərbaycan Respublikasının prosessual qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada və hallarda məhkəmə qərarlarından protest verir.

Protest prokurorun iştirak etdiyi iş üzrə məhkəmə qərarından onun yuxarı məhkəməyə verdiyi şikayətdir və öz hüquqi statusuna, hüquqi nəticələrinə görə digər tərəfin şikayətinə bərabər tutulur. Protest baxılanadək onun vermiş prokuror, yaxud yuxarı prokuror tərəfindən geri götürülə, yaxud başqa protestlə əvəz

Hüquqşünas deyib ki, məhkəmədə səmimi ifadə verən şəxslərə qanunla nəzərdə tutulan həddən aşağı cəzanın təyin edilməsi praktikası var, amma...

məhkəmədə səmimi ifadə vermələri və digər hallar nəzərə alınmaqla təyin olunur.

Natiq Ələsgərov bildirib ki, ötən il Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) Müdafiə Nazirliyində (MN) bir-birinin ardınca həyata keçirdiyi həbslərdən sonra bəlli oldu ki, ordudan nə az, nə çox 143 milyon manat oğurlanıb: "Əlbəttə ki, büdcə vəsaitini hansısa idarə rəisi götürüb cibinə qoya bilməzdi. Bilinirdi ki, burada yuxarı vəzifədə olanlardan kimlərinə əli var. Belə bir miqyaslı mənimləmənin illərlə davam etməsi bu istiqamətdə sistemli iş aparılmasından xəbər verirdi. Məlikməmməd Qurbanov ad çəkməklə bu günə qədər Nəcməddin Sadıkov barəsində olan ehtimalların əsaslı olduğunu təsdiqlədi. Bu işlərə Nəcməddin Sadıkovun da iaidyyəti xüsusi araşdırılmalıdır. Bu adam Vətən müharibəsinin ən qızgın günlərində vəzifəsindən uzaqlaşdırılıb. Onun vəzifədə olduğu dövrdə mətbuatda korrupsiya cinayətləri ilə bağlı yüzlərlə yazı dərc olunub. Əgər həmin məsələlər qaldırılsa, araşdırılsa, Sadıkovun həbsi labüddür. Deməyim odur ki, onun həbsi üçün kifayət qədər əsaslar vardı, Məlikməmməd Qurbanov da cinayəti etiraf etməklə onun konkret adını çəkdi. Sadəcə,

vəsait köçürülməsi və həmin pulların sonradan geri alınmasıdır. Nazirliyin Maliyyə və Büdcə İdarəsinin keçmiş reisi general Nizami Məmmədovun Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən məhkəməsində məlum olub ki, belə işbirliyi nəticəsində 20 milyon manat civarında pul qaytarılıb. Bu məqamı nazirliyin Sətinatmalar və Təchizat İdarəsinin reisi olmuş polkovnik Məlikməmməd Qurbanov dilə gətirib. General Nizami Məmmədov isə digər üç nəfərlə birlikdə mühakimə edilir. Bunlar Hərbi Hava Qüvvələri maliyyə xidmətinin keçmiş reisi Cəlal Kazımov, Hərbi Dəniz Qüvvələri maliyyə xidmətinin sabiq reisi Vüsal Əlizadə və Quru Qoşunları maliyyə xidmətinin reisi olmuş Bayram Bayramovdur. İstər Məlikməmməd Qurbanov, istərsə nazirliyin Mənzil İstismar İdarəsinin sabiq reisi Fikrət Mirzəyev onların məhkəməsində şahid kimi dindirilib. Amma bu polkovniklərin özləri də Müdafiə Nazirliyi sistemindəki 143 milyon manatlıq yeyintiye görə həbsdədirlər. Daha sonra bu iş ümumi cinayət işindən ayrılaraq məhkəməyə göndərilib. İndi onların da ayrı-ayrılıqda məhkəmələri gedir. Polkovnik Məlikməmməd Qurbanov məhkəmədə deyib ki, Sətinatmalar və Təchizat İdarəsinin

dikov məni kabinetinə çağıraraq 2018-ci ildə 300 min, 2019-cu ildə isə 500 min manat verdi ki, Nizami Məmmədova çatdırım. Mən də həmin pulları Nizami Məmmədova çatdırmışam. Bu pulun Nizami Məmmədova nə üçün verildiyini bilməmişəm. Çünki bu barədə heç bir söz soruşmamışam, söhbətimiz də olmayıb. Mən Baş Qərargah reisinin göstərişlərini icra etmişəm. Hansı şirkətlərlə bağlı müqavilə bağlamaq lazımdır, bunu da Baş Qərargah rəisi göstəriş verib. Şirkətlərdən gələn təklifləri, eyni zamanda bağlanan müqavilələrlə bağlı Baş qərargah rəisinə məruzə etmişəm. Baş Qərargah rəisi də məni çağıraraq deyirdi ki, hansı şirkətlə müqavilə bağlamaq olar, hansı ilə olmaz. Şirkətlərlə bağlı aparılan komissiya üzvləri 12 nəfərdən ibarət olub. Burda bir neçə nazirliyin nümayəndəsi təmsil olunub. Komissiyanın sədri isə mənim müavinim olub".

Natiq Ələsgərov deyib ki, məhkəmədə səmimi ifadə verən şəxslərə qanunla nəzərdə tutulan həddən aşağı cəzanın təyin edilməsi praktikası var. Eyni zamanda prokurorluğun protest vermə hüququ da var. Son olaraq protestə də qiyməti məhkəmə verəcək.

E.MƏMMƏDƏLİYEV,
Musavat.com

Kompensasiya əvəzinə torpaq təklifi

Ekspertə görə, Ermənistandan Zəngəzur dəhlizindən pulsuz istifadə imkanı yaratmaq da tələb oluna bilər

Son günlər Azərbaycanın Ermənistandan vurduğu ziyanın əvəzinə ərazi tələb edə bilməsi barədə mövzu aktuallaşıb. Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin ilk iclasındakı çıxışında da bu mövzuya toxunub.

"Azərbaycan işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpa-sına milyardlarla dollar vəsait xərcləyir. Ölkəmizə bu həcmdə ziyan vuran Ermənistanıdır, lakin sözügedən ölkə hələ də bu zərəri kompensasiya etmir. Ermənistan Azərbaycanı həm maddi, həm də mənəvi zərər vurub. Ölkənin sərvətlərindən işğal zamanı uzun illər istifadə edərək, gəlir qazanıb, ərazilərimiz talanıb. Bütün bunlara görə əvəz ödəməlidir" deyərək, dövlət başçısı bildirib.

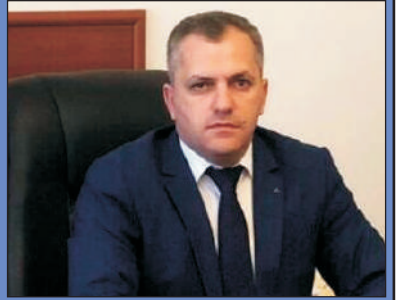
etdi: "30 ilə yaxın müddətdə Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan Ermənistan misilsiz cinayətlər törədib. Özü də bu cinayətlər təkəcə Azərbaycan xalqına deyil, eyni zamanda, yeraltı və yerüstü sərvətlərimizə, xalqımızın daşınan və daşınmaz əmlakına, bir sözlə hər bir sahəyə qarşı törədilib. Dünya savaş tarixində qəbul edilmiş reallıq var. İşğalçı ölkə vurduğu ziyanı görə mütləq təzminat ödəməlidir. İndiki halda isə bu tələb Ermənistanı qarşı irəli sür-

vi ziyanın əvəzinə Azərbaycanın təzminat tələb etməsi məsələsi artıq bir neçə ildir ki, gündəmdədir: "2023-cü ilin fevralında Enerji Xartiyası Müqaviləsinə əsasən, Ermənistan qarşı enerji resurslarının qanunsuz istismarı iddiası ilə də məhkəmə işi qaldırılıb. Bu ilin yanvar ayında isə Haqqadək Daimi Arbitraj Məhkəməsinin ilk iclasında bu məsələyə yenidən toxunması iş üzrə dövlətimiz tərəfindən ciddi addımların atılacağını göstərir. Bu, qarşıdakı dövrdə təzminat iddiası üzrə bütün mümkün hüquqi proseslər həyata

lub Almaniya Fransaya təzminat ödəməli oldu. İraq 1990-cı ildə Küveyti işğalına görə "Səhrada Tufan" əməliyyatı ilə məğlub edildikdən sonra təzminat ödəməyə məcbur edilib və İraq hökuməti yalnız 2021-ci ildə bu təzminatı (52,4 milyard dollar) tam ödəyib qurtara bilib, yəni 30 ilə. Hətta ərazi təzminat nümunələri də beynəlxalq praktikada mövcuddur. 1946-cı ildən sonrakı müddətdə ABŞ qədim hindu tayfalarına (Amerikanın aborigen əhalisinə) torpaqlarının əl-lərindən alınması müqabilində maddi təzminat, o cümlədən bir sıra hallarda torpaq təzminatını nəzərdə tutan proqramlar tərtib etməyə başlayıb.

"Azərbaycan məni niyə həbs etmədi?"

Azərbaycanda qəbul edilən qərarları şərh edə bilməyən. Həbslə bağlı qərarları azərbaycanlılar verib. Bu sözləri Qarabağdakı keçmiş separatçı-terrorçuların özünü buraxan keçmiş başçısı Samvel Şahramanyan Ermənistanda mediaya açıqlamasında deyib.

"Hazırda haqqımda niyə həbs qərarının verilmədiyini bilmirəm. Düşünürəm ki, zamanla bunun cavabını alacağım", - deyərək bildirib.

Qeyd edək ki, 2023-cü ilin 28 sentyabrında Samvel Şahramanyan qondarma qurumun özünü buraxdığı haqda "sərəncam" imzaladıqdan sonra Azərbaycanı tərk edə bilib.

Köçəryan 1997-ci ilin sentyabrını necə xatırlayır...

1997-ci il sentyabrın 26-da jurnalistlərlə ünsiyyəti bir o qədər də sevməyən Ter-Petrosyan qəfildən prezident seçilməsinin il-dönümü münasibətilə mətbuat konfransı keçirdi. O, çıxışında Qarabağla bağlı güzəştlərə və Minsk Qrupunun təklif etdiyi "mərhələli həll" planı ilə razılaşmağa çağırış etdi.

Bunu Ermənistanın ikinci prezidenti, Xocalı qatili Robert Köçəryan "Həyat və azadlıq" kitabında qeyd edib. (globalinfo.az)

Köçəryan yazıb ki, Petrosyan Qarabağın Azərbaycanın tərkibində qalması planını dəstəkləyib: "Prezidentin (Ter-Petrosyanın - red.) arqumentləri Ermənistanın başqa seçiminin qalması ilə nəticələndi. Belə anlaşılırdı ki, Qarabağ problemi həll olunmayana qədər iqtisadi inkişafda heç bir uğur əldə edilə bilməz və ölkənin gələcəyi yoxdur. Bunu eşidən tanınmış jurnalist, "Fikir" verilişinin aparıcısı Serqo Yeritsyan Ter-Petrosyanın sözlərini düzgün başa düşüb-düşmədiyini soruşdu: Prezident Qarabağdan əl çəkməyə hazırlaşır? O cavab verdi: "Serqo can, Qarabağ problemi həll olunmayana qədər sən yaxşı yaşama-yacaqsan!"

Ter-Petrosyanın bu ifadəsi dərhal xalqa ötürüldü. Mətbuat konfransı isə Ermənistan tarixinə "Serqo-can" adı ilə düşdü.

Əlbəttə, belə təzminatın alınması üçün Azərbaycanın əlində lazımi qədər faktlar, sübutlar var. Müvafiq qərar çıxarıldıqdan sonra qarşı tərəf ödəyib bilməyə, məbləğ onun üzərində qalır. Ermənistanın mülkünü, aktivlərinə o iddiaları tətbiq etmək mümkün-dür. Lakin təzminatı ərazisinin müəyyən hissəsi ilə ödəmək də mümkündür.

Ermənistan son 30 ildə törətdiyi beynəlxalq cinayətə görə mütləq ədalət məhkəməsi qarşısında oturulmalı və Azərbaycan dövlətinə və vətəndaşına vurduğu zərərləri son qəpiyinə qədər təzminat şəklində qaytarmalı, ya da bunun əvəzində ərazisindən Azərbaycan torpaq verməlidir. Bu əslində beynəlxalq birliyin həll etməli olduğu məsələ kimi ortaya qoyulmalıdır.

Bəs, ermənilər kompensasiya əvəzinə torpaq təklif etsə, haranı istəyib bilər?

Deputat Vüqar İsgəndərov Ermənistanın hər sahəyə qarşı cinayət törətdiyini qeyd

rülüb və işğalçı ölkə tələbə əməl etməlidir. Yeni Ermənistanın Azərbaycanı yüz milyardlarla ziyan vurduğu bəllidir. Eyni zamanda, o da məlumdur ki, Ermənistan bu ziyanı görə tələb olunan təzminatı ödəmək iqtidarında deyil. Belə olanda isə Azərbaycanın Ermənistandan vurduğu ziyanın əvəzinə ərazi tələb edə bilməsi barədə mövzu aktuallaşıb.

Hesab edirəm ki, təzminat məsələsi beynəlxalq məhkəmələr vasitəsilə qərarla qüvvəyə minə bilər. Bundan sonra isə sıra təzminatın ödənilməsinə gələcək. Təbii ki, Ermənistanın bu təzminatı ödəmək iqtidarında olmadığı bəllidir. Deməli, o zaman bir-cə yol qalacaq. Ermənistan təzminatı Azərbaycanı müəyyən əraziləri verməklə ödəyib bilər.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadənin sözlərinə görə, torpaqlarımızın Ermənistan tərəfindən işğal olunması nəticəsində ölkəmizə vurulan maddi-mənə-

keçiriləcək mesajı da sayıla bilər. Təsədüfi deyil ki, bu prosesin özləri üçün ciddi nəticələr doğuracağından narahat olaraq əl-ayağa düşən Ermənistan indi Azərbaycanı qarşı təzminat iddiası qaldırmağı düşünür. Guya Qarabağ ermənilərinin qovulmasına görə Azərbaycan onlara təzminat ödəməli imiş. Halbuki hələ 14 fevral 1995-ci ildə Avropa Şurasının hazırladığı hesabatda qeyd olunurdu ki, 900 mindən çox azərbaycanlı qaçqın və köçkünün təzminat haqqı var, amma və lakin Ermənistan heç zaman onlara görə təzminat ödəməmişdi. Çünki işğalçı - qalib tərəf idi. Bu dəfə isə fərqlidir. Ermənistan kapitulyantdır və müharibə tarixi ən qədim dövrlərdən indiyədək məğlub olan tərəflərin təzminat tələblərini yerinə yetirməyə məcbur edildiyi tarixi faktlarla doludur. Məsələn, 1872-ci ildə Fransa Prussiya-ya (indiki Almaniya) məğlub olduğu üçün təzminat ödəməli olmuşdusa, I dünya müharibəsindən sonra əksinə, məğ-

Rəsmi üzrxahlıqları da xatırlaya bilərik, Kraliça Yelizaveta-nın 1995-ci ildə Yeni Zelandiyadakı Maori xalqından üzr istəməsi və törədilən cinayətlərə görə 170 milyon dollar həcmində maddi və torpaq təzminatının ödəniləcəyini elan etməsi xatırlana bilər. Yaponiyanın II Dünya müharibəsində məğlubluğundan sonra isə üzrxahlıqları lap çoxdur. 1957-ci ildə isə Yaponiya Baş naziri Nobusuke Birma xalqından üzr istəyərək müharibə cinayətlərinə görə təzminat ödəyəcəklərini bəyan etməsi xüsusilə vurğulana bilər. Almaniya-SSRİ arasında 1939-cu il Molotov-Ribbentrop Paktına görə Polşanın 70 min kv. km ərazisi Sovet İttifaqına (Litva, Belarus və Ukrayna SSR-ə) verildiyi üçün, 1945-ci ildə Almaniya məğlub olduqdan sonra 40 min kv. km ərazini (təxminən bir Niderland boyda ərazi, o cümlədən Silesiya kömür mədənləri və Baltik sahilini) təzminat olaraq Polşaya verməli olmuşdu. Bütün bu üzrxahlıq-

lar və təzminat ödəmələri dövlətlərin revanşist hisslərdən təmizlənilib, cəmiyyətlərini sülh və sabitlik içərisində yenidən inşa etmək istəyindən irəli gəlir. Bu, həmçinin mütləq şəkildə beynəlxalq sistemin təzyiqləri ilə də əlaqələndirilməlidir. Ermənistanın təzminat ödəməsi də yalnız bu kontekstdə mümkün görünür ki, erməni cəmiyyəti həqiqətən sülh və barış istəsin. Lakin hələ ki, bu onlarda müşahidə olunmur. Ermənistanın revanşist hisslərini qabardan xarici qüvvələr isə ayrıca bir mövzudur. Ermənistan qarşısında qaldırdığımız təzminat iddiası - 50 milyard dollardan çox, məbləğ olaraq onların dövlət büdcəsi ilə müqayisədə olduqca böyükdür, odur ki, bunun əvəzinə onlar ya bu məbləği qarşıdakı uzun illər üzrə bölməli olacaq, yaxud konsessiya şəklində ödəniş etməli ola-

caqlar. Məsələn, Zəngəzur dəhlizi üzərində nəqliyyat-kommunikasiya konsessiyaları verə bilərlər ki, bu da qarşıdakı uzun illər üçün (təzminat məbləğinə uyğun olaraq müddət təyin oluna bilər) Azərbaycanı yoldan manesiz istifadə imkanı təmin edər. Regionumuza həqiqi və davamlı sülh yalnız müharibə cinayətlərinə görə üzrxahlıqlar və ziyanların qarşılınması halında gələ bilər. Necə ki, bu günlərdə Gürcüstan baş naziri Kobaxidze abxaz və osetinlərdən üzr istəyərək, sülh içərisində birgəyaşam niyyətini bəyan etdi, eləcə də bir gün Ermənistan ali rəhbərliyi Azərbaycan xalqından Xocalıya görə üzr istəməli, 30 ildə törədilən dağıntılara və istismara görə cavabdehlik üstlənməlidir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məsvət"

Azərbaycanda "Reproduktiv sağlamlıq haqqında" qanun layihəsi hazırlanıb. Bunu səhiyyə nazirinin müavini Nadir Zeynalov Gənc Ailə Forumunda deyib. O qeyd edib ki, hazırda qanun layihəsinin son variantı hazırdır: "Qanun layihəsindəki süni mayalanma, sperma donorluğu, surroqat ana kimi yenilikləri cəmiyyət istəmir. Amma indi reproduktiv sağlamlıq məsələlərinə yeni baxış yaranır. Ona görə bu sahədə hüquqi baza vacibdir. İnanıram ki, VII çağırış Milli Məclis bu qanunu qəbul edəcək".

Süni mayalanma elə bir məsələdir ki, burada Azərbaycan cəmiyyəti birmənalı mövqə bildirmir. Məsələnin həm müsbət, həm də mənfi tərəfləri var. Müsbət tərəfi budur ki, övlad həsrəti çəkən ailələr arzularına qovuşacaq.

Yada salaq ki, "Reproduktiv sağlamlıq haqqında" qanun artıq 10 ilə yaxındır ki, müzakirə edilsə də, qəbul olunmayıb.

Xüsusilə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi qanun layihəsindəki bəzi maddələrin əleyhinə idi. QMI-nin narahatlığına səbəb qanun layihəsində süni mayalanma ilə bağlı yer almış müddəalar olub. Layihədə narazılıq yaradan əsas məsələlərdən biri ekstrokorporal mayalanma üçün donorluğun tətbiqi ilə bağlı idi. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi də məhz donorluq məsələsinə etiraz edirdi.

sahib olmaq üçün əgər sağlamlıqda müəyyən problemlər varsa, həkim tərəfindən tibbi müdaxilələr yolu ilə övlada sahib olmaq yolları davamlı şəkildə araşdırılıb. Bu günə qədər müəyyən sadə metodikalardan, mümkün olan xalq təbabəti məsləhətlərindən tutmuş bugünkü tibbi nailiyyətlərdən istifadə edərək realizə etmək olur. Amma hazırda süni mayalanma məsələsi dünyada geniş yayılıb. Ola bilər ki, mayalanma mümkün olmadıqda cütlüyün spermasından donor kimi istifadə olunsun. Ortada digər fərdlərin donor olması məsələsi var. Bundan əlavə surroqat analıq məsələsi var. Surroqat ana dedikdə biz digər bir fərdin başqa bir cütlükdən olan dölü daşımını nəzərdə tuturuq. Əlbəttə, bunlar cəmiyyət üçün yenilikdir. Xüsusən Şərq, is-

Şeyxin etiraz etdiyi qanun yenidən gündəmdə

Ekspertlər hesab edir ki, ölkəmizdə qadağa qoyulduqca başqa ölkələrin səhiyyə sisteminə üz tutur, reproduktiv mayalanma həyata keçirirlər; **Deputat:** "Utanc yerimiz olan selektiv abortların qarşısının alınması üçün..."

nologiya sahəsində, həm də tibb sahəsində gündən-günə başgicəlləndirən yeniliklərlə üz-üzə qalıq. Əlbəttə, dünyada reproduktiv proseslərin də yeni şərtlərlə ortaya çıxacağını gözləməliyik. Tədrisən cəmiyyət bu proseslərə hazır olmalıdır. Qloballaşma prosesi istər-istəməz insanları həm donorlarla bağlı, həm süni mayalanma, həm də surroqat ana ilə yeniliklərini qəbul etməyə meylləndirir.

Əhali arasında sürətlə yayılan xəstəlik - həkimdən SOS!

Bir müddətdir ki, əhali arasında qrip simptomlu xəstəlik yayılıb. Həm böyüklər, həm də uşaqlarda təsadüf olunan virus həftələrlə davam edir. Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, həkim-infeksiyonisti Təyyar Eyvazov "Xəzər Xəbər"ə deyib ki, son günlərdə yayılan xəstəlik mövsümü, kəskin respirator virus infeksiyalarıdır.

Hazırda xəstələrdə müşahidə olunan da daha çox qrip əlamətlərinə oxşayır. Xəstəliyin kəskin əlamətləri 2-3 gün davam edir.

Təyyar Eyvazov qeyd edib ki, hazırda müşahidə olunan virusun koronavirusla heç bir əlaqəsi yoxdur. Hər bir virusun insanlarda klinik təzahürləri müxtəlif ola bilər.

Bu cür viruslara qarşı antiviral preparatlar yoxdur. Hazırkı virusların fəsadlaşması hallarının olmadığını deyən infeksiyonist qeyd edib ki, bütün bunlara baxmayaraq, simptomatik müalicə tələb olunur.

Bunları nəzərə alaraq, yüksək temperatur 5-7 gündən çox davam etdikdə, hərərətəsalıcı dərmanlara tabe olmadıqda, kəskin zəiflik, halsızlıq, təngnəfəslik, boğulma halları müşahidə edildikdə, habelə oksigen saturasiyasının aşağı düşməsi, arterial təzyiqin enməsi, döş qəfəsində darlıq hissinin, ağrıların olması, müxtəlif nəhiyələrdə qansızmalar və qanaxmalar, huşsuzluq əlamətləri, ürək ritminin pozulması, qusma ilə müşayiət olunan güclü baş ağrıları, nevroloji defisit kimi hallara rast gəldikdə təcili olaraq həkimə müraciət olunmalıdır.

qarşılayıram. Ona görə də qanun konseptual baxımından çərçivə qanunu olaraq qəbul olunmalıdır. Amma detallar üzərində sonradan da dəyişikliklər əlavələr etmək lazımdır.

Azərbaycan Həkimlər Assosiasiyasından da bildirilib ki, illərdir qəbul edilməyən məqamları layihədən çıxarmaqla güzəştərlə edilə bilər: "Qanunda onu da qeyd etmək mümkündür ki, Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya olunmuş beynəlxalq sazişlərdə bu Qanundan fərqli qaydalar müəyyənəndirilibsə beynəlxalq qaydalar qüvvəyə minir. Beynəlxalq sazişlərdə isə mübahisəli məqamlar öz həllini tapıb. Beləliklə dini və məntəqə baxımından ziddiyyətlər

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Yeni QMI süni mayalanmaya qarşı yox, məhz donorluğa qarşı idi. Sənəd üzərində xeyli təkmilləşdirmələr aparılsa da, artıq 8 ildir ki, sənədin qəbulu mümkün olmur. Yeni layihədə nələr var, hələ bəlli deyil.

Tanınmış həkim, invaziv ağrı mütəxəssisi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Reproduktiv sağlamlıq haqqında" qanun uzun müddətdir müzakirədədir. Ancaq bu qanunun gec-tez qəbul olunması lazımdır. Çünki bu sahədə qanun olmadıqca müəyyən addımların atılması olduqca çətin olur. Həm həkimlər, həm tibbi heyət üçün, həm də vətəndaşlar üçün müəyyən problemlər yaranır. Bəzi problemlərin də həll olunmasının hüquqi bazası olmur. Bu boşluq da gereksiz mübahisələrə, hüquqi problemlərə yol açmış olur. Reproductiv sağlamlıq sahəsi yeni bir istiqamətdir. Bu gün tibb elmi burada çox ciddi yeniliklərə imza atıb. Övlada

lam aləmi üçün kifayət qədər mübahisələr, müzakirələr doğuracaq məsələlərdir. Həm də bir sıra adət-ənənələrə uyğun gəlməyən məsələlərlə cəmiyyət üz-üzə qalır. Burada verilən qərarlar çox sayda ailələrin həyata baxış bucağı ilə uyğun gəlməyə bilər. Qanunun qəbul olunması mental dəyərlərin nəzərə alınması kontekstindən müzakirə olunduğu halda xeyli ciddi çətinliklərin ortaya çıxdığını görmüş oluruq. Dünyada fərqli bir tendensiya mövcuddur. Artıq övlad dünyaya gətirməklə bağlı inkişaf etmiş ölkələrdə daha çox azuşaqlığa meyllilik var. Bir və ya iki uşaq dünyaya gətirirlər. Bir sıra ailələr var ki, onlar karyeraları naminə uzun müddət uşaq dünyaya gətirməkdən imtina edirlər. Hazırda qadınların daha işgüzar olması, karyera istiqamətində daha çox çalışması surroqat ana istəyi ortaya çıxır. Bu həm bizim üçün, həm də dünya üçün yenidir. Dünyada inkişaf davam edir, biz həm tex-

rəcək. Əgər bütün bunlar qanun şəklində düşməzsə, yəqin ki, bu ehtiyacları ödəmək üçün insanlar ya digər ölkələrdəki səhiyyə sistemində müraciət etmək istəyəcəklər, ya da bunları qanunsuz halda həyata keçirməyə cəhd edəcəklər. Yaxşı olar ki, qanun müzakirələri aparılan zaman mental dəyərlərimizi də nəzərə alaq".

Deputat Musa Quliyev də mövzu ilə bağlı dedi ki, sözügedən qanunun qəbul olunması olduqca aktual məsələdir. Qanun layihəsi neçə illərdir hazır olsa da, cəmiyyətdə və dini qurumlar və hökumət orqanları arasında tam razılığın əldə olunmaması səbəbindən qəbul olunmayıb. Zamanında bu qanunu hazırlayan işçi qrupunun rəhbəri olaraq deyə bilərəm ki, bunun qəbul olunması təkcə reproduktivlik məsələsi ilə bağlı deyil, burada çox ciddi ana, qadın hüquqlarının qorunması, ona təminat verilməsi məsələsi öndə durur. Eyni zaman-

ban verilməli deyil. Bu qanun şəxslər üçün olan qanundur. Cəmiyyət üçün olan qanun deyil. Bu mənada biz dünyadakı digər ölkələrin də qanunlarını da araşdıraraq ortaqların bir nəticəyə gəlməliyik bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda son illər doğumların sayı azalır. Boşanmaların da əksəriyyəti sonsuzluqla bağlıdır. Belə olan halda əhalinin təkrar istehsalı ifadəsinə uyğun olaraq bu qanunun qəbul olunmasının müəyyən əhəmiyyəti olacaq. Onsuz da bizdə olan məlumata görə, qeyri-rəsmi yollarla bu gün reproduktiv, ekstrakorporal mayalanma həyata keçirilir. Çox zaman da başqa donorlardan istifadə olunur. Biz bunları bu gün qanunla qadağan etsək ki, insanlara bu seçimi verməyə məcburuq. Çünki Azərbaycanda deyil, başqa ölkədə edəcək. Digər tərəfdən, mənəvi, islam dəyərlərimiz olduğuna görə dəyərləri də birdən-birə dəyişmək mümkün deyil. Bunu da anlayışla

AzTV əməkdaşının qızının bağçada ölümü - kim günahkardır...

Maraqlıdır, hadisə baş verərkən bağçanın tibb işçisi harada olub?

AzTV-nin əməkdaşı, aparıcı Həmid Əsədşadın 2 yaşlı qızı Sədəf Əsədşadın uşaq bağçasında dünyasını dəyişib. Əvvəl azyaşlının ürək problemi səbəbindən həyatını itirdiyi barədə məlumatlar yayılıb. Hadisə "Candy kids" adlı özəl uşaq bağçasında baş verib.

Bağcadakı kamera görüntülərindən isə məlum olub ki, uşaq qida qəbul edərkən yemək parçası onun nəfəs borusunda qalıb. Nəticədə,

azyaşlı nəfəs ala bilməyib və həyatını itirib. Əldə edilən digər məlumata görə isə uşağın ölümündə bağça müəllimlərinin səhlənkarlığı da mühüm

rol oynayıb. Belə ki, onlar hadisə ilə bağlı təcili tibbi yardım gec müraciət edəblər. Həkimlər hadisə yerinə gəldikləri zaman azyaşlının 1 saat öncə dünyasını dəyişdiyini müəyyən edəblər. Hətta uşağın həyatını itirməsi ilə bağlı xəbəri belə bağça rəhbərliyi deyil,

valideynlərdən biri mərhumun ailəsinə çatdırıb. Qeyd edək ki, faktla bağlı Səbəyell Rayon Prokurorluğu tərəfindən müvafiq ekspertizalar təyin olunub. Prokurorluq əməkdaşları hadisə yerinə baxış keçirib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Sosioloq Lələ Mehralı "sherg.az"-a bildirib ki, insanların çoxu ilkin tibbi müdaxilə barədə məlumsızdırlar: "Xüsusi ilə bağça müəllimlərinin ilkin tibbi yardımını bilmələri şərtidir. Çünki onlar köməyə ehtiyacı olan körpələrlə işləyirlər. Boğulma, dil qatlanması, yüksəklikdən yıxılma kimi hadisələr baş verdikdə onlar təcili yardımın gəlməsini gözləməməlidirlər. Yeni özlərinin müdaxiləsi üçün yətləri tibbi savadları olmalıdır. Bu istinasız bütün bağça müəllimlərinə şamil edilməlidir. Ümumiyyətlə, hər bir şəxs ilkin tibbi yardımını bacarmalıdır.

dir. Çünki bəzən başqasının köməyimizə ehtiyacı ola bilər. Təbii ki, bağça müəllimi və yaxud rəhbərlik belə bir bədbəxt hadisənin olmasını istəməzdi. Maraqlıdır, hadisə baş verərkən bağçanın tibb işçisi harada olub? Bildiyiniz kimi, hər bir bağçada tibb bacısı olur. Hətta özəl bağçalarda həkim ştatı mövcuddur. İstənilən halda hadisə araşdırılacaq. İstər özəl, istərsə də dövlət bağçalarında müəllim səhlənkarlığını tez-tez müşahidə edirik. Bu halda

müəllimi işdən azad edirlər. Yeni burada nə bağça rəhbərliyi, nə də nazirlik məsuliyyət daşıyır. Belə olan zaman digər bağçalar da etinasızlıq göstərilir. Əgər ciddi cinayət məsuliyyəti tərtib olunsay, bu nüans digər bağçalara da dərs olacaq. Ancaq bizim ölkədə bu cür təcrübə yoxdur. Ona görə də özbaşınalıq davam edir".

L.Mehralı diqqətə çatdırıb ki, uşaqlar erkən yaşda bağçaya həvalə edilməməlidir:

"Analar minimum 3 yaşdan sonra övladlarını bağçaya qoya bilərlər. Çünki həmin yaş dövründə körpələrin ana qayğısına ehtiyacı olur. Təbii ki, bəzi hallarda sosial vəziyyət anaları işləməyə məcbur edir".

Göygöldə atalığı 2 yaşlı uşağı döyüb yandırdı

Göygöldə 2 yaşlı uşaq müxtəlif dərəcəli yanıq xəsarətləri ilə xəstəxanaya çatdırılıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, azyaşlının atalığı tərəfindən döyülərək yandırıldığı iddia olunur.

Hadisə ilə bağlı DİN-in Mətbuat xidmətindən bildirilib ki, Göygöl RPŞ-nin narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı əməliyyat tədbirləri çərçivəsində Göygöl şəhərində yaşayan Şirin Qasimovun evinə baxış keçirilib.

"Bu zaman onun kultivasiya etdiyi narkotik vasitə aşkar edilərək götürülüb. Bundan başqa, onun qeyri-rəsmi nikahda yaşadığı qadının azyaşlı qızına qarşı zorakılıq əməlləri törətməsi də müəyyən edilib. Polis dərhal müvafiq tədbirlər həyata keçirib. Azyaşlı polis tərəfindən xəstəxanaya yerləşdirilib, müvafiq ekspertiza təyin edilib. Hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən şəxs, azyaşlının atalığı saxlanılıb. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb", - açıqlamada vurğulanıb.

Niyə daha çox qızları övladlığa götürürlər?

Psixoloq: "İnsanlar yaşadığılarından belə nəticəyə gəldilər ki, valideynlərinin qayğısına daha çox qız uşaqları qalır"

2024-cü il may ayında ölkədə 3884 qız, 4656 oğlan doğulub. Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsi məlumat yayıb. Bu ilin ötən dövründə 123 uşaq övladlığa verilib, onlardan 1 nəfəri (oğlan) 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsdir. Bunu Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Sosial Xidmətlər Agentliyindən APA-ya deyiblər.

Məlumatla görə, övladlığa verilənlərdən 59 nəfəri oğlan, 64 nəfəri qızıdır.

Qeyd edilib ki, uşaqların övladlığa verildiyi ailələrdə vəziyyətinin öyrənilməsi üçün onlar 18 yaşına çatanaqədər övladlığa götürmənin birinci ilində hər rüb, növbəti illərdə isə ildə bir dəfə olmaqla monitorinq aparılır. 2024-cü il ərzində Agentlik tərəfindən 604 belə monitorinq həyata keçirilib.

Azərbaycanda övladlığa götürülən uşaqların sayı xeyli azalıb. Məsələn, 2012-ci ildə 989 uşaq yerli övladlığa verilib, onlardan cəmi 145-i qız uşağı olub. İndi övladlığa götürülənlərin sayı xeyli azalıb ki, bunun da əsas səbəbi tibb elminin sonsuzluğa çarə tapmasıdır. Son statistikada diqqətçəkən fakt az da olsa, övladlığa götürülən qızların çoxluq təşkil etməsidir. Övladlığa

götürülənlərin sayı niyə azalıb, qızlara üstünlük verilməsinin səbəbi nədir? Çünki adətən, Azərbaycan ailələri övladlığa olsa da, ailədə oğlan uşaqlarına üstünlük verir.

Mövzu ilə bağlı psixoloq Günel İsmayilov "Yeni Müsavat"-a danışib: "Hazırda iqtisadi, siyasi, sosial baxımından çox sürətli bir inkişaf dönmindəyik və bu, avtomatik olaraq insan psixologiyasına təsir edir.

Son zamanlar insanlarda təşviş, narahatlıq, qorxu hisslərinin, aqressiyanın artdığını müşahidə edirik. İnsan psixolo

logiyası da belədir ki, özündə qorxu, təşviş hissləri varsa və bunu tənzimləyə bilmərsə, həyatına hansısa yeniliyi salmaqdan çəkinir, o cümlədən yeni uşağa sahib olmaqdan.

Beləliklə, əvvəlki illərlə müqayisədə insanlar ciddi psixoloji böhran içərisindədirlər. Əgər insanlar əvvəllər bu böhranı yaşla bağlı və yaxud ailəsinə baş verən hansısa hadisə, itki ilə bağlı yaşayırdısa, indi bəzən ciddi bir səbəb olmadan yaşayır, "burulğan"dan çıxma bilmirlər. Hesab edərik ki, bunun əsas səbəbi koronavirus pandemiyasının tö

rətdiyi fəsadlardır. İnsanlar bu pandemiyadan çox böyük travma, zərbələr aldı. Bəziləri bunun fərqi nə varır və psixoloq yanına gedir. Bəziləri isə özündə gedən dəyişikliklərin, narahatlıqların, münasibətlərin pozulmasının əsl səbəbini anlamır, vəziyyət gətdikcə daha da pisləşir.

O ki qaldı qızların daha çox övladlığa götürülməsi məsələsinə, məlum olduğu kimi, bir çox insanlar daha çox kütlənin təsiri ilə addım atırlar. Əvvəllər bu amil daha çox var idi. Belə ki, insanlar daha çox oğlan övladına sa

hib olmağa çalışır və bununla nəsilərini davam etdirdikləri düşüncəsində idilər. Hətta oğlan uşağı dünyaya gətirməyə qadınlarla qarşı ciddi stereotiplər var idi, düşünürdülər ki, uşağın qız və yaxud oğlan olması qadından asılı məsələdir. Lakin tibbin, texnologiyanın inkişafı nəticəsində məlum oldu ki, əslində bu məsələ kişidən asılıdır.

Həmçinin insanlar yaşadığılarından belə nəticəyə gəldilər ki, valideynlərinin qayğısına daha çox qız uşaqları qalır, onlar daha etibarlı olurlar. Həmçinin qızlar böyüdükdən sonra onlara nəzarət etmək valideynlər üçün daha rahat olur. Oğlan uşaqları isə böyüdükdən sonra onların həyatına, davranışlarına, tərbiyəsinə nəzarət etmək çətin olur və bu çətinliyi hər ailə öz üzərinə götürmək istəmir. Hesab edərik ki, buna görə insanlar artıq daha çox qız uşaqlarını övladlığa götürməyə çalışırlar".

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanda övladlığa götürmə prosesi bir neçə mərhələdən ibarətdir və bu prosesdə həm namizədlərin, həm də uşaqların hüquqlarının qorunması ön plandadır. İlk növbədə namizədlərin övladlığa götürmək üçün uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müvafiq dövlət qurumları tərəfindən yoxlama aparılır. Bu yoxlama namizədlərin maliyyə vəziyyətini, yaşayış şəraitini, sağlamlıq vəziyyətini və digər uyğunluq

meyarlarını əhatə edir.

Övladlığa götürmə prosesi məhkəmə qərarı ilə yekunlaşır. Məhkəmə namizədlərin və uşağın hüquqlarının qorunmasını təmin edir və övladlığa götürmə ilə bağlı bütün tələblərə uyğunluğunu yoxlayır.

Məhkəmə qərarından sonra övladlığa götürmə faktı müvafiq dövlət qurumlarında qeydiyyatdan alınır və uşağın yeni ailəsinin soyadını və digər məlumatlarını daşıyan yeni doğum şəhadətnaməsi verilir.

Övladlığa götürülmə prosesindən sonra dövlət qurumları müəyyən bir müddət ərzində uşağın yeni ailəsində vəziyyətini izləyir və lazım olduqda əlavə dəstək və məsləhətlər təmin edir.

Azərbaycanda uşağı övladlığa götürə bilməyən şəxslər aşağıdakılardır:

- Ağır və ya xüsusilə ağır cinayət törətdiyinə görə məhkum olunmuş, ağır psixi xəstəliklərdən və ya infeksiya xəstəliklərdən əziyyət çəkən, qanunla fəaliyyət qabiliyyəti məhdudlaşdırılmış və ya fəaliyyət qabiliyyəti olmayanlar, maliyyə çətinliyi olanlar, uşaq hüquqlarını pozmuş və ya valideynlik hüququndan məhrum edilmişlər, əvvəl övladlığa götürülmüş uşağı təhvil vermiş şəxslər, yaş məhdudiyyəti olanlar, rəsmi nikahda olmayan şəxslər övladlığa uşaq götürmək hüququndan məhrum edirlər.

✉ **Xatidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

“Kupça” almaq istəyənlər bunu etməlidir - yeni qaydalar

Bakıda və Abşeron rayonu ərazisində yerləşən yaşayış massivlərinin əksər hissəsi qeyri-tikinti təyinatlı torpaqlar üzərində salınıb. Bu səbəbdən həmin ərazilərdə tikilən evlərin çoxunun çıxarışı yoxdur. Bu isə vətəndaşlar üçün bir sıra problemlər yaradır.

Mövzu ilə bağlı yenisabah.az-a danışan əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev bildirib ki, vaxtilə Bakıda olan sovxoz və kolxozların ərazilərinin hamısı yaşayış massivlərinə çevrilib: “Təxminən 90-cı illərin əvvəllərinə qədər Bakının böyük bir hissəsində və Abşeron ərazilərində kolxoz və sovxoz əraziləri var idi. Daha sonra sovet hökuməti dağıldı və bu səbəbdən həmin ərazilərdəki kolxoz-sovxozlar da ləğv olundu. Bu torpaqlar həmin kolxoz və sovxozda işləyən insanların xahişi ilə onlara pay torpağı kimi verildi. Həmin ərazilərdə indi yaşayış massivləri salınıb. Təbii ki, artıq Bakı böyük bir şəhərə çevrilib və paytaxt statusunda olduğuna görə, burada əkin-biçin işlərinin görülməsi mümkün deyil. Çünki bu ərazilərin hamısı artıq yaşayış massivləridir. Əgər ərazidə marketlər, məktəblər inşa edilibsə, ora qaz, su və işıq çəkilibsə, deməli, artıq yaşayış massivinə çevirilib”.

Ekspert qeyd edib ki, vətəndaşları yaşadığı ərazilərin torpaq təyinatını dəyişdirmək üçün kütləvi formada müraciət etməlidir.

“Təbii ki, bununla bağlı daha sonra bələdiyyələr də torpaq sahələri ayırdılar. Onların da təyinatının dəyişdirilməsi üçün müraciət etmək lazımdır. Həmin ərazilərdə yaşayan vətəndaşlar kütləvi formada aidiyyəti bələdiyyələrə və yaxud rayon icra hakimiyyətlərinə müraciət etməlidir. Bu cür ərazilərin təyinatı dəyişdirildikdən, daha dəqiq desək, tikinti təyinatına çevrildikdən sonra, həmin ərazidəki evlərə çıxarış verilə bilər. Bunun üçün ilk öncə həmin torpaqlarda təyinat dəyişikliyi olmalıdır”.

Ayın 30-da, saat 06:00-dan...

Sentyabrın 30-da, saat 06:00-dan Böyükşor-Pirşağı-Bilgəh yeni avtomobil yolunun tikintisi layihəsi çərçivəsində Binəqədi-Balaxanı avtomobil yolunda “Balaxanı dairəsi” adlanan ərazinin yenidən qurulan hissəsinin 2-ci mərhələsində aparılan tikinti işləri ilə əlaqədar işlərin aparıldığı zolaqlar üzrə avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkəti qismən məhdudlaşdırılaraq digər zolaqlara yönləndiriləcək.

Yenisabah.az bu barədə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə istinadən xəbər verir.

“Yol bağlanmır. Sürücülərdən qeyd olunan tarixdən etibarən sözügedən ərazidə hərəkətdə olarkən diqqətli olmaları, yol hərəkəti qaydalarına və müvəqqəti yol nişanlarının tələblərinə riayət etmələri xahiş olunur”, - deyərək agentlik bəyan edib.

Ötən 4 il ərzində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə tikinti və yenidənqurma işləri sürətlə davam edir. Artıq bir sıra kənd və rayon mərkəzlərində yaşayış binaları, sosial müəssisələr və infrastruktur obyektləri vətəndaşların ixtiyarına verilib.

Azad edilmiş ərazilərin böyüklüyü və əhatə dairəsinin genişliyini nəzərə alsaq, bu işlərin hələ uzun müddət davam edəcəyi istisna deyil. Məhz bu səbəbdən, bir çox vətəndaşlar dövlətin həyata keçirdiyi layihələrə paralel olaraq, vətəndaşların və maddi imkanları yüksək

Qarabağda bu məşhurlar fərdi ev tikmək istəyirlər

Onlar deyirlər ki, layihə əsasında vətəndaşların bu prosesə cəlb edilməsi dövlətə kömək olar

olan şəxslərin də quruculuq prosesində iştirakını təklif edir. Belə olan təqdirdə, yenidənqurma işlərinin daha tez yekunlaşacağını da demək olar.

Mövzu ilə bağlı danışan Milli Məclisin deputatı Aqil Abbas deyir ki, uzun müddətdir ki, Ağdamda quruculuq işləri ilə məşğul olmaq istəyir: “Ağdam azad olunan gündən evimi özüm tikmək istəyirəm. Lakin hələ buna icazə verilmir. Plan var, onun əsasında tikinti aparılır. Hər kəs istədiyi kimi ev tikə bilməz. Layihə əsasında vətəndaşları bu prosesə cəlb etmək olar. Çünki bu, ciddi məsələdir”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı deyir ki, tikinti-bərpa işlərinin sürətlə getməsi üçün bir tərəfdən dövlət öz işini görməlidir. Dövlət əhəmiyyətli binalar, obyektlər tikilməlidir. Eyni zamanda, könüllülük əsasında insanlara şərait yaradılmalıdır ki, öz evlərini tiksinlər: “Bütün ərazi tikinti meydançasına çevrilməlidir. Bu, sürəti artıracaq və insanların isteklərinə uyğun gələcək. Təbii ki, bu zaman da müəyyən normalara, evlərin arasındakı məsafələrə və s. nəzarət edilməlidir. Torpaq sahəsi ayrılсын, kim istəyirsə, öz

vəsaiti hesabına tiksin, maliyyəsi olmayana isə dövlət pul ayırsın. Bu, tikinti işlərini xeyli sürətləndirəcək. Mən bununla bağlı rəsmi və qeyri-rəsmi səviyyədə fikirlər eşidirəm. Yəqin ki, dövlətin hələ ümumi görüşləri var. Kanalizasiya xəttinin, işığın, suyun, qazın və infrastrukturun salınması tamamlanmalıdır. Bunlar başa çatmalıdır ki, insanlar fərdi qaydada o işlərlə məşğul ola bilsin. Ümumi işlər başa çatandan sonra dövlət fikrini vətəndaşların tikinti işlərində iştirakına yönəldəcək”.

Sabiq millət vəkili və Xankəndi sakini Flora Qasımov deyir ki, orada tikinti işləri hələ başlamayıb: “İnfrastruktur dəyişdirmək, kommunal məsələləri həll etmək lazımdır. Onların hamısı qurtaranda bəlkə, vətəndaşların iştirakı mümkün olar. Ağdam tamamı ilə dağıdılıb. Orada haranısa tapmaq mümkün deyil. Gərək dövlət ilk növbədə bir az quruculuq işlərini yoluna qoysun ki, sonra fərdi şəxslərin tikintidə iştirakı olsun. Tədricən bu da olacaq. Çünki belə dağıntı dövlət təkbəşinə aradan qaldırırsa, zaman çox müddət lazım olacaq.

Xankəndidə evlər sala-

matdır. Lakin oraya hələlik köç yoxdur. Biz bununla bağlı dəqiq məlumat ala bilmirik. Xankəndidəki evim durur. Amma elə haldadır ki, yadıma düşəndə başımın tükələri biz-biz olur. Elə bil ki, evim zibilləndirilib. Xankəndinin mərkəzində ermənilər yeni binalar tikiblər, villalar var. Lakin kənarlar çox pis vəziyyətdədir. Ora gedəndə elə bildim ki, yad yerə gəlmişəm. Köhnə binaların suvaqları tökülürdü. Mərkəzdən kənarda sovet dövründən qalma uçucu binalardır. Hərbi komissarlığın küçəsi ilə getdim, evlər dağılırdı. Küçələr zibillik idi. Mən də razıyam ki, vətəndaşlar bu təmizlənmə, quruculuq işlərində birbaşa iştirak etsinlər. İmkanlı adamlarımız çoxdur. Onlara layihə verilsin, həmin layihəyə uyğun olaraq tikinti aparılсын. Bu dövlətə köməkdir. Görünür, infrastrukturun bərpası gecikir deyərək bu məsələ gündəmdə deyil. Xankəndililər də bu prosesdə iştirakı ürəkdən istəyirlər. Nə qədər yataxanalarda illərlə şəraitsiz vəziyyətdə yaşasınlar? Əhalini tez köçürmək lazımdır. Eləsi var ki, ömrünə çox az qalıb. İllərlə Xankəndi həsrəti

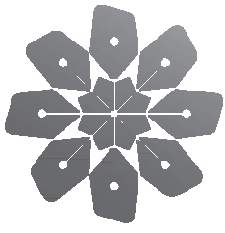
ilə yaşayıb”.

Mövzu ilə bağlı yenisabah.az-a danışan Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa bildirib ki, yaxın gələcəkdə bu mərhələyə keçmək real görünür: “Əlbəttə, dövlətin nəzarəti altında bu iş edilə bilər. Yəqin ki, yaxın gələcəkdə bu mərhələ də gələcək. İndiki məqamda dövlət başlanğıc prosesini bu cür həyata keçirir. Çox güman ki, ardınca artıq bu məsələlərdə müəyyən şəxsi təşəbbüslərin dövlətin verdiyi plan və sxem əsasında gerçəkləşməsi mümkün ola bilər. Amma indiki mərhələdə bu işi daha sistemli və nizamlı qaydada aparmaq üçün bu yol izlənilir”.

Millət vəkili sənədlərinə görə, bu addım dövlətinin yükünün azaldılması baxımından da olduqca səmərəli olar:

“Lakin yaxın gələcəkdə buna baş vurula bilər. Çünki infrastruktur tam qurulduqdan sonra, belə formada dövlətin yükünün azaldılması istiqamətini götürmək mümkündür. Bu həm də büdcədən ayrılan vəsaitlərin daha fərqli sahələrə, xüsusən də infraquruculuq sahəsinə kömək edə bilər”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycanda təhsil alan qızların sayı artıb. Belə ki, dövlət və qeyri-dövlət ali məktəblərində 2023-2024-cü tədris ilinin əvvəlinə təhsil alan zəif cinsin nümayəndələrinin sayı 118 min 290 nəfər olub. Onlardan 100 min 529-u dövlət, 18 min 31-i isə özəl müəssisələrdə ali təhsil alıb. Bu məlumat Dövlət Statistika Komitəsinin "Azərbaycanda təhsil, elm və mədəniyyət-2024" məcmuəsində əks olunub.

Rəsmi nəşrdə bildirilir ki, bu göstərici 2010-cu ildə 65 min 112, 2015-ci ildə 78 min 662, 2021-ci ildə 97 min 163 olub. 2022-ci ildə isə 111 min 583 qadın ali təhsil ala bilib.

Oğlan tələbələrini sayına gəldikdə isə, ildən-ilə ali təhsil müəssisələrinə, xüsusilə də müəyyən ixtisaslara qəbulda oğlan tələblərin sayında əhəmiyyətli azalma müşahidə olunur. Ekspertlər qeyd edir ki, bu tendensiya xüsusilə sosial elmlər, hüquq və təhsil kimi sahələrdə daha aydın görünür.

Artıq uzun illərdir ki, qızlar arasında müəllimlik və təhsil sahələrinə maraq daha çoxdur. Azərbaycanda pedaqoji ixtisaslarda təhsil alanların təxminən 70-80%-i qadınlardır. Bu sahədə kişilərin azlığı isə demək olar ki, təhsil sahəsində ən böyük və öndə gələn problem olaraq qalır. Həmçinin, səhiyyə sahəsində qadınlar üstünlük təşkil etdiyi müşahidə olunur. Xüsusilə tibb bacısı, eczacılıq, və pediatriya sahələrində qadınların

sayı daha çoxdur. İncəsənət və dizayn sahələrinə qızlar arasında maraq daha böyükdür. Xüsusilə moda dizaynı və qrafik dizayn sahələrində qadın tələbələrin sayı üstünlük təşkil edir.

İqtisadiyyat və biznes idarəçiliyi ixtisasları üzrə təhsil alanların təxminən 60%-i isə oğlanlardır. Mühəndislik və informasiya texnologiyaları (IT) kimi sahələrdə oğlanlar üstünlük təşkil edir. Mühəndislik və texniki ixtisaslar üzrə tələbələrin təxminən 80%-i kişilərdir. İnformasiya texnologiyaları, tikinti və memarlıq fakültələrində də oxşar tendensiya mövcuddur.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov deyir ki, son illər oğlan tələbələrin bəzi ixtisaslara qəbulunda azalma bir çox faktorlardan qaynaqlanır və bu tendensiyanın davam etməsi ciddi problemlərə yol açır. Onun fikrincə, gender balansının qorunması və oğlanların sosial elmlər, hüquq və təhsil kimi sahələrə daha çox cəlb edilməsi üçün

"Ölkədə oğlan tələbələrin sayı azalır"

Təhsil ekspertinə görə, bu tendensiyanın davam etməsi ciddi problemlərə yol açır

təşəbbüslər artırılmalıdır. "Bu, yalnız iş bazarında deyil, həm də cəmiyyətin müxtəlif sahələrində bərabər təmsilçiliyin təmin edilməsinə kömək edəcək" deyər, ekspert qeyd edir.

Kamran Əsədov bildirir ki, bəzi ixtisaslarda, xüsusilə hüquq, pedaqogika və sosial elmlərdə, iş imkanlarının məhdudlaşması oğlan tələbələrin bu sahələrdən daha da uzaqlaşmasına səbəb ola bilər.

"Hüquq, təhsil və bənzər sahələr tarixi olaraq qadınlara daha çox əlaqələndirilir. Bu, oğlan tələbələrin bu sahələrdə az təmsil olunmasına səbəb ola bilər. Qadınlar bu sahələrə daha çox yönəlmiş halda, oğ-

lanlar mühəndislik və ya texniki sahələrə üstünlük verirlər.

Təhsil sistemindəki dəyişikliklər və erkən yaşlardan bəri oğlan və qız tələbələr arasında fərqli motivasiya və yönləndirmələr, ixtisas seçmələrinə təsir edə bilər. Məktəbdə və ailədə təhsil üzrə yüksək nailiyyət gözləntiləri də qızların daha çox akademik sahələrə maraq göstərməsinə səbəb olur. Azalma hüquq, sosial elmlər və təhsildə olduğu halda, mühəndislik, informasiya texnologiyaları (IT), kompüter elmləri kimi sahələrdə oğlan tələbələr arasında artım var. Qlobal miqyasda da STEM (elm, tex-

nologiya, mühəndislik, riyaziyyat) sahələrinə maraq artmışdır və bu sahələr daha çox oğlan tələbələrini cəlb edir.

Əvvəlki illərlə müqayisədə 1990-2000-ci illərdə oğlan tələbələr hüquq, sosial elmlər və iqtisadiyyat kimi sahələrdə daha çox təmsil olunurdu. Lakin son onillikdə bu balans dəyişib, oğlanlar daha çox texniki və praktiki yönümlü ixtisaslara yönəliblər. Bu tendensiya, xüsusilə təhsilin qlobal səviyyədə struktur dəyişiklikləri ilə əlaqədardır.

Dünya təcrübəsi ilə müqayisədə bu tendensiyalar oxşardır. ABŞ və Avropada hüquq və təhsil kimi sahələr-

də qadınların üstünlük təşkil etdiyi, texnologiya və mühəndislik sahələrində isə oğlanların üstünlük təşkil etdiyi görünür. Bununla belə, bir çox ölkələr gender bərabərliyini təmin etmək üçün tədbirlər görməyə çalışır və oğlanları sosial elmlərə, qızları isə STEM sahələrinə yönləndirmək üçün proqramlar həyata keçirir.

Kamran Əsədovun fikrincə, bu vəziyyət gələcəkdə aşağıdakı problemlərə səbəb ola bilər:

"Hüquq, təhsil və sosial elmlərdə oğlanların azalması bu sahələrdə gender balansının pozulmasına və gələcəkdə kişi mütəxəssislərin çatışmazlığına səbəb ola bilər.

Bu tendensiya ixtisaslar üzrə qeyri-bərabərliyin artmasına gətirib çıxara bilər. Sosial elmlər və təhsil kimi sahələrdə qadınlar dominant olduqda, texnologiya və mühəndislik kimi sahələrdə kişilərin üstünlük təşkil etməsi iş dünyasında gender stereotiplərini gücləndirə bilər.

Əgər oğlanlar bu sahələrdə az təmsil olunarsa, uzunmüddətli sosial və iqtisadi təsirlər ortaya çıxa bilər. Xüsusilə hüquq sahəsində kişi hüquqşünasların çatışmazlığı bu sahədə iş bazarında problemlərə səbəb ola bilər".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlilə GƏRAY

Aktuallaşan sual: tələbələr necə geyinməlidir? Universitetlərdən geyim qaydaları haqda rəsmi mövqe

Bir neçə gün əvvəl Azərbaycan Tibb Universitetində geyimlə bağlı qalmaqal yaranıb. Müəllimlərdən birinin universitetə qısa geyimdə gələn tələbənin fotosunu çəkib paylaşması müzakirələrə səbəb olub.

Azərbaycan Tibb Universitetindən bildirilib ki, həmin müəllimlə söhbət aparılıb, müəllimin bu məsələyə reaksiyasını ifadə etmə formasının yanlış olduğu onun nəzərinə çatdırılıb: "Bununla yanaşı, qeyd etməliyik ki, hər bir təhsil müəssisəsində olduğu kimi, ATU-nun da daxili nizam-intizam qaydaları var. Tələbələrin geyim tərzilə bağlı mövcud tələblərə hər kəs birmənalı olaraq riayət etməlidir. Bu tələblər mütəmadi olaraq tələbələrin diqqətinə çatdırılır".

Qeyd edək ki, Azərbaycandakı universitetlərdə geyim və saqqal tez-tez gündəmə gələn məsələlərdəndir. Modern.az mövzusunun aktuallığını nəzərə alaraq ali təhsil ocaqları arasında geyim qaydaları ilə bağlı sorğu keçirib.

Bakı Dövlət Universitetindən (BDU) bildirilib ki, ali təhsil müəssisəsində geyimlə bağlı heç bir məhdudiyyət yoxdur: "BDU tələbələri həmişə səliqəli geyimləri ilə seçiliblər".

Azərbaycan Dillər Universitetindən (ADU) verilən açıqlamada qeyd olunur ki, ADU-da bununla bağlı hansısa qadağa yoxdur. Tələbələrin geyim və tərəsi sərbəstdir. Xəzər Universitetindən

də qeyd edilib ki, ali təhsil müəssisəsində belə bir qadağa yoxdur. Tələbələr geyimdə və biş-saqqal saxlamaqda sərbəstdirlər.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetindən də daxili nizamnaməsində bununla bağlı müddəaların yer almadığı bildirilib.

Azərbaycan Universitetindən qeyd edilib ki, ali təhsil müəssisəsində tələbələrin geyimləri inzibati üsullarla

tənzimlənmir və hər hansı qayda tətbiq olunmur: "Xarici görünüş ilə bağlı da hər hansı qadağa mövcud deyil. Yeni tədris ili başlayandan müşahidələrimiz onu deməyə əsas verir ki, tələbələr dərslərə akademik disipline hörmət əlaməti olaraq səliqəli formada gəlirlər".

Azərbaycan Texniki Universitetindən də bildirilib ki, bununla bağlı heç bir qadağa tətbiq edilmir: "AzTU-da tələ-

bələrə geyim qadağası tətbiq olunmur. Tələbələrimiz dərslərdə geyimlərinin və xarici görünüşlərinin səliqəli olmasına hər zaman diqqət yetirirlər".

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetindən də daxili nizamnamədə bununla bağlı müddəalar yer almadığını bildirilib. "AZ-MİU Azərbaycanın ən böyük ali təhsil müəssisələrindən biridir, burada ümumiyyətlə 11 minə yaxın tələbə təhsil alır. Onlar həm də cəmiyyətimizə vətəndaş, şəxsiyyət olaraq qazandırılır. Bu qədər insanın təhsil aldığı ali təhsil müəssisəsinin təbii ki, daxili nizam-intizam qaydaları var. Bu qaydalar içərisində bir-başına olaraq geyimlə bağlı müddəalar yer almasa da, cəmiyyət dəyərlərinə uyğun şəkildə etik davranışlar əlaqəli müddəalar əks olunub. Hansısa tələbənin tərəş yaxud geyim məsələsinə görə universitetdən xaric olunması, kənarlaşdırılması, tədris prosesindən uzaqlaşdırılması müzakirə mövzusu deyil. Biz dünyəvi, demokratik ölkədə yaşayırıq. AZMİU da bu ölkənin universitetidir. Amma təbii ki, tələbələrimizlə maarifləndirici söhbətlər

aparırıq. Bu Sosial Məsələlər üzrə Prorektorluq, dekanlıqlar və tələbə təşkilatları tərəfindən aparılır. Dediyim kimi bütün hallarda onların cəmiyyətə daha mütəşəkkil, səliqəli və yaxşı şəxsiyyət kimi qazandırılması üçün tövsiyələr verilir".

Azərbaycan İdman Akademiyasından (AİA) bildirilib ki, AİA spesifik ali təhsil ocaqlarındandır, burada tədrisin əsas hissəsini praktiki dərslər təşkil edir: "İdman zalında keçirilən dərslər üçün hər idman növünün xarakterinə uyğun geyimlər tələb olunur. Ancaq auditoriyalarda keçirilən dərslər üçün Azərbaycan İdman Akademiyasının Nizamnaməsində və daxili "Etik davranış qaydaları"nda tələbələrin geyimi ilə bağlı xüsusi tələblər nəzərdə tutulmayıb".

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetindən bildirilib ki, ADMİU-nun daxili nizamnaməsində tələbələrin geyimi və tərəşilə bağlı xüsusi müddəə yoxdur: "Lakin nizamnamədə belə bir bənd öz yerini alır ki, ADMİU-da təhsil alan şəxslər universitet daxilində və universiteti təmsil etdikləri kənar yerlərdə nizam-intizama və səliqəyə riayət etməlidirlər".

ÜSAVAT

Son səhifə

N 176 (8549) 28 sentyabr 2024

S
e
n
t
y
a
b
r

Həm içki için, həm də arıqlayın...

Avstraliyalı qidalanma mütəxəssisi Sara Di Lorenzo alkoqoldan imtina etmədən arıqlamağın bir neçə yolundan danışır. Onun sözləri lenta.ru saytında yayımlanıb.

Di Lorenzoya görə, müxtəlif spirtli içkilərdə neçə kalori olduğunu anlamaq vacibdir. Bədən quruluşu üçün ən təhlükəli olan şirin şərbət və soda olan kokteyllər və içkilərdir. Məsələn, həkim cin və tonik deyil, cin və soda içməyi məsləhət görür, çünki birinci variantda yalnız 83 kilokalori, ikincisində isə - 183.

Dietoloq şərab deyil, bir stəkanda təxminən 77 kilokalori olan quru şampan seçməyi məsləhət görür. Eyni zamanda, bədən quruluşunu saxlamaq istəyənlər üçün tekila ən optimal seçim olacaq - bir stəkan içkide cəmi 60 kilokalori var.

Həkim deyib ki, həftədə ən azı dörd-beş alkoqolsuz gün olmalıdır. Fasilələr qaraciyərin "istirahət etməsinə" və bədəndəki maye tutma problemini həll etməyə imkan verəcək. "Hər bir spirtli içkini bir stəkan su ilə için. Bu, ertəsi gün anqlamağa səbəb olan suyun tutulmasının qarşısını almağa kömək edəcək, həmçinin susuzlaşdırma və baş ağrısının qarşısını alacaq" dedi.

Di Lorenzo insanların içki içərkən seçdikləri qəlyanaltılara diqqət yetirib. O, qızardılmış və yağlı yüksək karbohidratlı qidalardan uzaq durmağı və əvəzinə daha çox protein və tərəvəz yeməyi məsləhət görür. Dietoloq tövsiyəsini spirtli içki qəbul edərkən maddələr mübadiləsinin ləngiməsi və nəticədə əlavə kalorilerin əlavə funtlara çevrilməsi ilə izah edir.

İstirahət günündə içki içmək olmaz

Bar sahibi bir barmendən həftəsonu içki içməyi dayandırmasını xahiş etdiyi üçün barmen istefa verib. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verib. Adı açıqlanmayan barmen öz növbəsini yekunlaşdırıb və bir günlük istirahət əhval-ruhiyyəsində olub. Bu əhval-ruhiyyədə o, xeyli içki içib. Lakin səhər saat üçdə o, müdirindən xəbər alıb ki, tədbirin qonaqlarına xidmət etmək üçün səhər saat 11-də növbəsini dəyişdirsin. Cavab olaraq barmen imtina edib və deyib ki, xüsusilə qanuni istirahət günündə içkili vəziyyətdə işə gələ bilməyəcək.

Sonra müdir ona içki içməməyi, hər zaman kömək

etməyə hazır olmağı və komanda oyunçusu olduğunu unutmağı tövsiyə edib. "Siz bir barmenə istirahət günündə içki içməməyi söyləyirsiniz? Bəlkə aşpazların asudə vaxtlarında yemək yemələrini də qadağan edirsiniz?" - meyxanaçı kobud rixşəndlə cavab verib və dərhal işdən çıxıldığını yazıb. Müdiri ona bu qərara tələsməməyi xahiş etsə də, çox gec olub.

Bundan əvvəl ABŞ-da evli cütliyə restoran aşpazı üçün qamburger hazırlamaq qaydaları tərtib etdiyi və internetdə ələ salındığı bildirilmişdi. Digər şeylər arasında, cüt-lük bütün maddələrin ayrı qablarında qablaşdırılmasını istəmişdi.

Ana ölmədən qızının toy xərclərini ödədi

Lancashire-in Burnley şəhərindən Sam adlı bir İngilis qadın, mərhum anasının toy xərclərini tam olaraq ödədiyini söyləyib. Bu barədə The Mirror məlumat yayıb. 2020-ci ilin avqust ayında Sylvia Sturdy uzun müddət ağciyər xərçəngi ilə mübarizədən sonra 66 yaşında ölüb. Ölümündən əvvəl, qızından gizlicə qarşısındakı toyunun bütün xərclərini ödəyib. İngilis qadın çiçəklər, gəlin və böy üçün toy kostyumları və qonaqlar üçün təamlara iki min funtdan çox pul xərcləyib.

Sam, anasının 17 iyul 2021-ci il tarixinə planlaşdırılan toyu görə bilməyəcəyini bildirdi və 2020-ci ilin iyun ayında xeyir-dua mərasimi keçirdi. "Anam sevinirdi. Məni gəlinlikdə görməyi çox istəyirdi və bilirdim ki, bu onun ölmədən son istəyidir" dedi qız. Sturdy mərasimdən iki ay sonra öldü.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ay işığının bizə çatması 1,3 saniyə çəkir.
- * Buqələmunların dili bədənlərindən iki qat uzundur.
- * Liftdə ayna qoyulmasının əsas səbəbi qapılar açılarkən kabinənin yerində olduğunu görməkdir.
- * Fillərin rəngi əslində boz deyil qızılı-torpaq rəngidir. Boz görünmələrinin səbəbi palçıqlı suların üzərilərində qurumasıdır.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementin birləşməsindən meydana gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbondan əmələ gəlir.
- * Albert Eynşteyn 9 yaşından sonra tam danışmağa başlayıb. Buna görə də ailəsi onun əqli cəhətdən qüsurlu olduğunu düşünüb.
- * "Santa Klaus"un paltarları əslində yaşıl rəngdədir. Ancaq bir kola markası onu qırmızı-ağ olaraq dünyaya tanıdıb.
- * Qütb ayları isti və nəmli mühitdə qaldıqları zaman kürklərinin rəngi yaşıl rəngə çevrilir.
- * Alma, soğan və kartofun dadı eynidir. Yalnızca qoxuları fərqlidir. Əslində hamısı şirindir.
- * Göytürklər turşuyan qatığın turşuluğunu azaltmaq üçün üzərinə su töküblər. Beləliklə özləri də bilmədən ayrıni kəşf ediblər.
- * Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk ağacıdır. Ağac gündə 90 santimetr uzanır.
- * Dünyada ən çox satılan telefon "Nokia" markasının 2003-cü ildə satışa çıxardığı, 250 milyon ədəd satılan "Nokia 1100"dir.
- * Alimlərin fikrincə, insan məktəbi bitirdikdən 22 il sonra sinif yoldaşlarının demək olar hamısının adını və simasını yaddan çıxarır.
- * Roma ordusunda hər çadırdə 10 əsgər qalırdı. Hər çadırın öz başçısı seçilir və "dekan" adlanırdı.
- * İnsan orqanizmində yaşayan bakteriyalar 2 kq təşkil edir.
- * Gi de Mopassan, Aleksandr Düma, Şarl Quna 'Parisdə Eyfel qülləsinin ucaldılmasına qarşı "protest" imzalayıblar.
- * Həyatı boyu insanın hər barmağı 25 milyon dəfə əyilir.
- * Bir ildə 21 milyon 557 min 600 saniyə var.
- * Tudorun hakimiyyəti dövründə İngiltərədə sıx bağlanmış korset və biləkdə çoxlu qolbaqlar bəkirəlik əlaməti hesab olunurdu.
- * İnsan bədənindəki əsəb impulsları saniyədə 90 m sürətlə dəyişir.

Payız və qışda yüksək əhval-ruhiyyədə olmaq istəyirsinizsə, bunları edin

Psixiatr Viktor Nurdaev izah edib ki, payız və qış aylarında bir çox insanlar kədər hissi keçirir və enerji çatışmazlığından əziyyət çəkirlər. Bunun səbəbi, gündüz işığının azalması və mövsümi affektiv pozğunluqdur. "Mövsümi affektiv pozğunluğu olan insanlar kədərli bir əhval və enerji çatışmazlığı yaşaya bilərlər - deyib Viktor Nurdaev. - Yorğunluq, əsəbilik artır, iş qabiliyyəti azalır. Apatiya, konsentrasiya çətinliyi və uzun bir gecə yuxusu tez-tez müşahidə olunur. Şirin və nişastalı qidaların istehlakı artaraq kilo almağa səbəb ola bilər".

Daha şən olmaq üçün psixoloqlar hər gün küçədə olmağı, həm evdə, həm də işdə kifayət qədər işığın olduğundan əmin olmağı, fiziki aktivliyi qorumağı və gündəlik iş rejiminə riayət etməyi məsləhət görürlər. Bundan əlavə, depressiyaya və pis psixi sağlamlığa səbəb olan sosial təcridə qəminə qalmaq lazımdır. Bunun üçün dostlarla, sevdiklərinizlə daha tez-tez görüşmək, stressi aradan qaldıran, mənfi düşüncələrdən yayındıran hobbilərlə məşğul olmaq faydalıdır.

Daha əvvəl terapevt Nadejda Çernışovanın pis hava şəraitində belə səmərəliliyi və enerjini qorumağın yollarını çağırtdığı bildirilmişdi. Mütəxəssisə görə, kifayət qədər yuxu almalı, otağı daha tez havalandırmalı və hər gün çölə çıxmalısan.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500